Контрольный экземпляр

813-12
208

КЕРДА ШУ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дениз ● ШИНАРА, 1 ЯНВАРЬ, 1980 ШУ. ● № 1 (6132). ● Мах 2 кепиг.

НОВ. К. В. РУСАКОВНА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ТУРПАЛ ЯХА ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лаккхехьарча Совета

Президиума

УКАЗ

Коммунистически партенéи Советски пачхахьалкхенцен хьалхашка доккхий гIуллакхаш карагIдуларахи вьвча дийнахьа дениз кхоьатчье итт шу дизарца дувзаденнеи КПСС ЦК секретара нов. Русакова Константин Викторовича Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи лойла Ленина ордени «Марса ЖIови» яха доше медали дIа а луп.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума
Председатель Л. БРЕЖНЕВ.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума
секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1979 шу, 29 декабрь.

СОВЕТСКИ ХАЛКЪА КЕРДА ШУ ДАЬКЪАЛДУВЦАР

Деза новкъостий, доттагIий!

Массехк минот лъча Кремлевски куранташа хоам бертба керда, 1980 шу хьахиларах. ДIадодаш латта 1979 шу советски наха машаре творчески къахьегара шу хиннад. Вай Сийлахь-йоккха социалистически Дакхе, Ленински парте, новкъост Леонид Ильич Брежнев керте латтача цун Центральни Комитета хьалкъале кулгал а деш лорзагIа ца йолаш дIахо хьалхашкахьа, коммунизм хьалъяра кердача доззонашкахьа йолаш хьенай.

Из ниъкъ хьабахьаш кIезига толамаш дахьадац, йолаш йола халонаш эшаэ. БIубенна хьалхашкахьа йода вай социалистически индустри. Болх бе йолаялийтай бIаьш керда йоккхий предприятеш. Дика хьокхамаш дахьад целинни кхы дукхкача юртбоахама районийн къахьегамхошa, хIьта иштта боамби лелаберашa а.

Дикка ховлуш да космически аренаш караерзаеча, Iилма, культура дегIайоалаеча карагIдийнна гIуллакхаш. Товлуш доагIа советски нахьха вахара хьал — дегIадоагIа цар реальни найдаш, лерраргIа кхоачашду къахьегамхой чуIеча цIеной хьалаш тоалара деккар. КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъеча холуш цакъа юкъеккхуь Советски Союза вежарашха йолча ерригача республикай къахьегамхошa.

Дег тIара баркал хилда берригa низ тIабахийта шоашта могар деши заводашкеи шахташкеи, кхашкен фермашкеи, транспортеи гIишлошъечеи, гIуллакхаш деча сфере, унахцIено лораечеи просвещенеи, Iилмеи культуреи дегIайоалаеча къахьегарашта.

1979 шу Дукен халкъашта юкъера бера шу хиннад. Вай мехка из белгалдаьд эзараш долча дикача гIуллакхашца: хьалъяй керда берий бешамаши яслеш, школаши, больницаши; хьаьший безаме тIазца шоай наIараш хьийиллай берий театраша, пионерий Дворецаша, къоначa техникий станцеша, стадионаша, нек деча бассейнаша. «Дерригa дикагIдар — берашта» яха ленински васкет советски общества вахара закон а хинна дIаэттад. Къахьегам безаши, дийша йолаши, гIуллакхаш цIена долаши къонахчал долаши, нраз долаши унахцIена йолаши хьалкхуйла къона тIехье.

Деза новкъостий! 1979 шера вай мохк машара, дунен халкъашта юкъе цхьана гIуллакхаш леладара тIехьа, халкъашта паргIатон уж шоай лоIаме хилийтарам тIехьа дIахо къовсам лоаттабара программа леррагIа кхоачашъеш хьабенаб. ЛоархIаме хIана хинна дIаэттар СССР-и США-нен юкъе чIоагIдаьча стратегически тIалатара герзашта доазув оттадара хьакъехьара договор. Цунца ратификаци ярон из кхоачашдарон керда торонаш хьаелларгья ракетно-ядерни герза арсеналаш совйоакалга сопадайтара.

Леонид Ильича дIакхайкаь керда машара инициативаш — Европера тIема кхохкам кIаьдбара гIуллакха, кхерамеча тIема кийчонца вIашдухьала латтнага кIезигдара новкъостал де гIерташ вай хилара къьгта тешал. Вай чIоагIа тешаш да деррига халкъаш из гIуллакх чIоагIа хьашт долаш хиларах. Массанахьа а тIехь-тIехьагIа дикагIа кхетабу керда американски ракетно-ядерни герз Малхбузен Европе дIаниисдара хьакъехьа НАТО-с тIаийцача решенеи кхерам. Дукхача паха правительствашкара дIадехар айлуш латт: кхетама оьзага ладувгIа, сопаде герз Iоаделга. Советски Союзо ший кхерамаленна оьшаш йола йоакхо а еш, ший доттагIашцеи союзникашцеи цхьана дIахо а шийгара мел доагIар дергда машаре сийлахь-доккха гIуллакх котдаккхара.

Укх кердача шера бийсана вай дег тIара моаршал дохьийт социализма мехкашкарча вежарашкеи йижарашкеи. ДегIадоагIача мехкашкарча халкъаша керда вахар хьалдеча толамаш дахар дег тIара лов вайна. Вой солидарности уж хьаллоацаш хилари дIахойт вай шоай бокъонаш бахьан долаш къовсам лоаттабеча капиталистически пачхахьалкхенашкарча къахьегамхошка, дика уйлаш йолча нахага, машар, демократи, социальни прогресс бахьан долаш къовсам лоаттабеча берригнешка.

Деза новкъостий! Вай мохк союзнии автономнии республикай Лакхехьарча Советашка, халкъа депутатий моттигерча Советашка хоржамаш де кийчлуш ба, хIаьта шеко яц бокъонца дола халкъа Iаьвал хилар, советски халкъа идейно-политически цхьоагIо йоахаргйоацаш хилар, ма хьансарча партена гонахьа кхотаенна хилар цар тешшаме хьахьокхаргхилрарах.

ТIехь-тIехьагIа шерагIа яржаш латт В. И. Ленин ваь 110 шу дизара даха ма доагIара накъадахара тIехьара социалистически вхь. КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеша дегаш айдаь бола советски нах кийча ба кердача шера хIара ди ленински хьисапе хьинаре болх бара ди де. Цу хана керттердар — къахьегама овсарле, балха эффективности дикали хадданза лакхъяра, кхом белгеи хьурмат чIоагIдара, болх дикагIа вIаштIехьбаккхарам дисциплина тоярам хIаране йоакхо яр.

Деза новкъостий, доттагIий! Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето кердача шераца дег тIара даькъалбуц болхлой, колхозхой, интеллигенци, сийлахь советски кхалнах, кагирхой, револоюце, тIема, къахьегама ветеранаш, советски халкъа машаре къахьегам лорабеш латта эскареи флотеи денал дола бIухой. Кердача шераца даькъала хилба хIанз къахьегама вахте, деналеча посте латта берригаш, Дай-мехка гаьна болаш болх беш бараш.

ЧIоагIа унахцIена долаш, къахьегама, дешача, творчестве толамаш доахаш шо дерригаш а дахар лов тхона, деза новкъостий!

Керда шу даькъала хилда шун, керда нраз кхоачалда шуга, доттагIий!

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

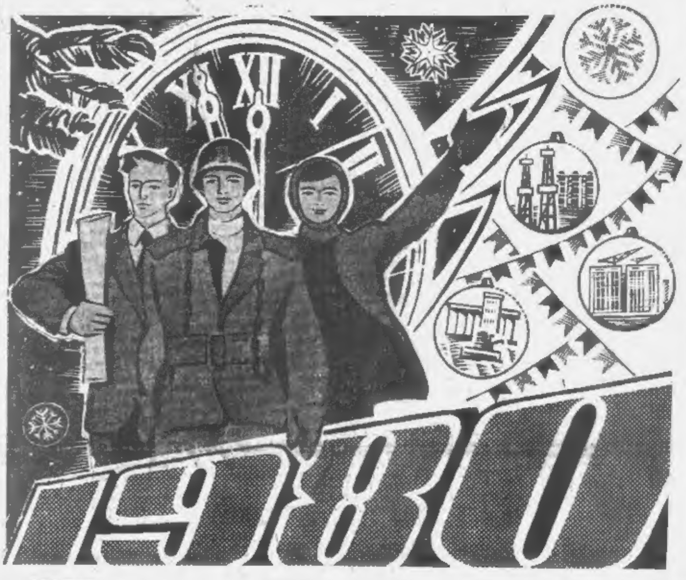

БIУБЕННА ДIАДОЛАДУ

10-ча пятилетка пхелагIдар

БОККХА ТОЛАМ

ИтглагIча пятилетка дикагIча шера ялани тIенйца социалистически декхарашн тIехкоачаш а даь, дика къахьегама толам баьккха накъобаьхкаб кердача шера Ленина орден делаеча «Грознефть» производственни объединена мехкдаьттахой. Мехкдаьтта диккхари шера план хана диъ ди хьалха кхоачаш а я, пленагIа лаьрхIачул совгIа даьккхад 93300 тонн «Iаьржа дошув». Мехкдаьттаца хьайоагIа газ лакхар пачхьалкхеи план хана ах бутт хьалха кхоачашъяй мехкдаьттахоша. ПланагIа лаьрхIачул совгIа 115,7 миллион кубически метр газ даьккхай.

В. И. Ленин ваь 110 шу цIеи сийна хьржача яхье хьалхара моттиг а йоаккхаш, шера планал совгIа эттара дуккагIа мехкдаьттеи газ лаьккхарех я Нижинский Константин Иосифович, Сомин Виктор Иванович, Мальцев Михаил Васильевич керте латтача «Старогрознефть», «Горскнефть», «Октябрьнефть» мехкдаьттеи газ йоахача управленей коллективаш.

●

ЩИ МИЛЛИОН ДУКХАГIА...

В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денна къахьегама совгIат кийчдара «ХIара балха денна — Даькала Знак!» яхача девизагIа шерра социалистически лаь йоаркалый СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода болхлоша. Яхье баьнпраша дегаш гIоздоахача толамашца чакхдаьккхар пятилетка диъьагIа шу. Товарни продукци арахецара шера план 28 декабре кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа цар маьхьла льккхар щи миллион гарггача сома моьха химически продукци. Ерригa арахецача продукцех 77,6 процент яр пачхахьалкхен дикала Знак йолаш я. Соахка арахийца продукци 1978 шере арахийцачул 3,3 процент дукхагIа хилар. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 4,3 процент тIехкхоачаш а еш, лурчох хиначул 7,4 процент лакхйир яз. Дукхьал из лакхъяра чотах кийчйир планал совгIа ара мел хийца химически продукци.

Пятилетка задани хана хьалха кхоачашъяра тIаийца декхараш а тIехкхоачашдеш да. Пятилетка диъ шера план 8 декабре кхоачаш а я, заданел совгIа арахийцай 10 миллион совгIача сома маьха йола товарни продукци.

Къаьстта дика къа а хьегаш, хадданза социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъьяна я Кальной Виктор Григорьевич керте латтача спирт арахецача производства коллентив.

МАССАВА А РАЬЗА ВОЛАШ

24 ФЕВРАЛЕ — СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ

Российски Федерацеи Нохч-ГIалгIай АССР-ни Лакхехьарча Советашка депутаталла кандидаташ хьржара хьалхара собранеш дIахьош я республике.

КПСС, Советски пачхахьалкхеи чуреи арахьареи ленински политика, КПСС ЦК, новкъост Л. И. Брежнев керте латтача цун Политбюро дукхача тайпара а уйла тIаяхийта а дола гIуллакхаш къоабалду, хьаллоац собранешка. В. И. Ленин ваь 110 шу дизара цIейна доккхийча къахьегама совгIатаща накъобиха, пятилетка толампа кхоачашъе шоаш лаьрхIа хиларах дувц собранешка къахьегамхоша.

Дукха нах вIашагIкхийтта хилар Грозненски района опытно-производствени боахамерча болхлой, специалистий, гIуллакхерча паьха хоржамашта хьалхара собрани. № 71 нолча Гикаловски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттайно хьажле лелаю доярка Хашиева Альбина Несиповна.

Йоккхача цхьоагIонца чакхъяьлар «Сокоавтоматстрой» Грозненски опытно-экспериментальни заводе хинна хоржамашта хьалхара собрани. Завода директора М. М. Торчинова Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа производстве хьалха латтар радиомонтажница А. В. Левина кандидаталла оттае предложени елар. Республика Лакхехьарча Iаьдала органе тIеххьара хиначa хоржамашка херна хиначa цо дина кхоачашдаьд ший декхараш. Собране массава раьза а волаш № 47 йолча Бутенковски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттайир завода радиомонтажница Левина Анастасия Васильевна.

Безаме чакхъьлар Сунженски района «Путь к коммунизму» колхозе хоржамашта хьалхара собрани. Шоай кулгалхочох, колхоза председателах Ю. Я. Зиборовх безаме дийхар, ший гIуллакх довзаш а сагал долаш а из хилар белгалдаьккхар къамаьлаш даьраша. ХIаьта автономни республика Iаьдала Лакхехьарча органе Ю. Я. Зиборов депутаталла харжа кандидаталла оттае предложени а елар цар. Массава раьза а волаш № 138 йолча Нестеровски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа Зиборов Юрий Яковлевич кандидаталла оттаяьй.

Хоржамашта хьалхара собрани хилар Назрановски Г. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода болхлой, инженерно-техническ балхахой, гIуллакхерча паьха Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа завода инструментальни цеха слесарь-лекальщик А. М. Котиев кандидаталла оттае предложени луш къамаьл дир завода керттерча механика Б. Муташева. Коллектива членаша дег тIара мотаеш хьалъьйцар из предложени.

Массане цхьа барт болаш № 106 йолча Ахриевски хоржамий округе гIолла НГIАССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа Котиев Махьмада Ахьмад кандидаталла оттае сопам тIаийнар собране.

Шелковской районерча Ленина цIерагIча колхоза цIеча уголоке гулбеннабар колхозхой, гонахьарча юрташка баха нах.

Трибуна тIа за колхоза керттера энергетик В. Г. Хубаев.

— Вай коллективагара Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретарь Дорохов Михаил Акимович кандидаталла оттае предложени лу аз, — аьлар цо.

Къамаьлаш даьраша М. А. Дорохова биографи йийцар гулбеннараша. Дукхача хана партийни аппарате болх беш дIахо республика экономика дегIайоалаяра ший еррига йоккха опыт, из дIалу цо.

Собране къамаьлаш дир колхоза механизатора С. А. Токарева, агронома Г. А. Демичева, керттерча инженера А. П. Агапова, кхычар.

Массава раьза а волаш № 178 йолча Шелковской хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретарь Дорохов Михаил Акимович кандидаталла оттавара бола сопам тIаийцар собране.

Дукха нах вIашагIкхийттабар Л. Н. Толстой цIерагIча Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен университета актови зале. Укхаза хоржамашта хьалхарча собране баьхнабар преподавателаш, студенташ, дешаро заведене гIуллакхера нах. Собране председатела къамаьл де доп лу университета ректора М. П. Павлова.

— Вай хоржамаша — тешал ду бокъонца дола халкъа Iаьдал вай мехка хилара, — аьлар цо. — Тахан вошта Конституце еннача бокъонех пайда эц вай. Университета коллективагара республика Лакхехьарча Совета депутаталла харжа Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков оттае предложени лу аз.

Гулбеннараште Х. Х. Бокова биографи йийцар цо.

— Республика социально-экономически дегIайоалаяра чIоагIа йоакхо ю нов. Бокова, — йоахар цига къамаьлеш даьраша. — Къахьегамхоша де а доагIаш сий деш ва ХьанIаьша Хьажбикар.

Республика Лакхехьарча Совета депутаталла харжа шоай кандидаталла оттабе Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Бокова, университета ректора М. П. Павлова, студентка Г. Б. Саидаевай цIераш яьхар собране дакъа лоацаш хиннараша.

№ 16 йолча студенчески хоржамий округе гIолла — НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Боков ХьанIаьша Хьажбикар, № 11 йолча Московски хоржамий округе гIолла — университета ректор Павлов Михаил Павлович, № 18 йолча Университетски хоржамий округе гIолла — студентка Сайдаева Ганга Бекхановна Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла оттабе сопам тIаийнар гулбеннараша.

Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода технологех эттара дикагIа лоархIадарех я йоккхагIйола оператор Александрова Зоя Никифоровна. Цо кулгалдеча смена эттара хьалхарчарца рапорт делар пятилетка диъ шера план кхоачашъярах. Цун керттердар да ше керте латтача коллектива болх коммунистически къахьегама ударника, коммуниста Зоя Никифоровнас кхетамца вIаштIехьбаккхар, социалистически яхьа кулгалдеш цIенхашттa тоадар, хьинар кхо ца деш сменерча технологаша къахьегар.

СУРТА ТIА: йоккхагIйола оператор З. Александрова установка технологически режимага хьожаш я.

Н. ПЛИЕВА сурт.

Боккхача бехктокхамца

ТХА ИНТЕРВЬЮ

Редакце дехарагІа тха штате воацача корреспондента **З. А. Даурбекова** къамаьл даьд Наьсарерча «Электроинструмент» завода слесарца-лекальщикаца Котиев Махьмада Ахьмадаца. Цо заводе болх бу пхийтта шу да. Котиев дикагІвола производственник хиларал совгІа, хьинар дола общественник а ва. Из ва заводской партийни бюрой КПСС Наьсарен райкомен член, профсоюза завкома член. Завода а коллектива а гІулакхаш дика довз дукхача шерашка хьалхарча мугІарашка волаш хьавоагІача болхлочоа. Лохе оаха кепатох цуннаца интервью.

Хаттар. Хьо аз хаьттача, литейно - прессови цеха керда оборудовани тохкаш воала, аьлар сога заводской партбюро, массаза а Іа болх бу моттиг инструментальни цех йоллашехьа а. Цигара кора а вир сона хьо. Фу оборудовани я из, къайле ец?

Жоп. Къайле яц. Тха заводо кийчдаьча чертожех «Пневмостроймашина» яхача московски заводо хьаьй дукха ха йоаццаш пластмассах электросверлилкашта корпусаш еш йола пресс-формаь. Термопластавтомата чу оттаю из пресс - форма. Хьаьлча заводо тохкам ца беши йоагІаш йола «доводка» ца еши хьалъйтай из. Цудухьа цо хьаю корпусаш брак йолаш хул. Хила йоагІача боарама тІа из пресс-форма дІатІенхоачеш довхкар тхо.

Хетадаьа мег: сенна эш иштта сухал, аьнна. Сверлилкашта эшаш йола электродвигателаш тхоа кхача заводашка лоаттаю: Саратоверен, Ростоверен, Ревекнерен (Прибалтика). Тха балха эшача ассортиментах а боарамах а хилац уж цкъаза — заводаша - смежникаша дизза кхоачашдац комплектующи сатхалаш лоаттанрах дола договораш. Цкъаза цхьанраш, масала «ИЭ-1001» яхача сверлилкани эша двигателаш йоацаш хул, хІаьта цкъаза вокх сверлилкана эшараш хилац. Цудухьа моллагІа хьакхьачача двигателий партена эша корпусаш кийча хилийта еза тха. Из болх кхоачашбу вай ювцача термопластавтоматоа цу чу оттаеча пресс-формои.

Хаттар. «Хила йоагІача боарам тІа пресс-форма дІатІанхоачаош доахкар тхо», аьлар Іа. Малаш бар Іа буцараш?

Жоп. Дукхача хана соца цхьана болх беш ва слесарь-лекальщик Мигушков Бийсолта Бек-хан, завода штампашн формаши кийчъеча специалистех дикагІвола цаІ. Цун кулгаши говзали эшаш хул хІара керда цу тайпара оборудовани дІаоттаеча метте. Из вар цаІ. ШоллагІвар — Аушев Махьмадгири вар, термопластавтоматий наладчик. Шийи балха башха-дика специалист. Цкъаза, хІаьта из «цкъаза» каст-наста а хул, оаха вижачара бийсанна гІоттавийя а воалаву балха — цІаьхха чоалхане автомат еха моттиг нийсъелча. Долчча бесса аьлча, из мара вац цу цехо термопластавтоматаш дика йовзаш вола специалист. Тешаме новкъост а говза специалист а вола М-Г. Аушев укх шера профсоюза заводской комитета члевалла хержав.

Хаттар. Чакхдаьннад пятилетка диъагІа шу. Мишта ваккъадаьккхар из шун коллективо?

Жоп. ХІанзчул шн бутт совгІа ха хьалхагІа, 16-ча октябре, рапорт деннад коллективо валовой продукца арахецара диъ шера план кхоачашъярах, хІаьта товарни продукци мюьхалъяккхара план (из а диъ шера яр) кхоачашъьй Сийлахь - боккхеча Октябра 62 шу дузача дента. Хоаш долчча бесса, тха коллективо дІадаха шу доалалуча хана встречни план тІанийцар 200 эзар сома мaьха продукци планал совгІа кхы тІа а арахеца, аьнна. Шера 17 миллион сома мaьха продукци йохкаш йолча предприятена кІезига мукъ бац из. ХІаьта а сийленца кхоачашдаьд заводхоша шоаш денна дош. Социалистически яхьа итогех хьалхарча метте латтандаь республика Сийлен улгз тІара Іоялац коллектив. Завода еррига цехашта, участкашта, къаьст-къаьстача болхлошта юкъе нийжай КПСС XXV съезда решенеш толаме кхоачашъяра тІехьа йоллаь яхь. Лоацца аьлча, шийи ва тІадиллача декхара бехктокхам боезаш, из ховш болх бу тха коллективо. Керттера янкъ из лерхІаргбола лостам ба партийни организаце цунна телар а.

Хаттар. Бехктокхам бовзар хар хьоадаь долаш, хатта безам бар са: КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленуме шо даьча къамаьлаца цоп Л. И. Брежнева цІаьхха а белгалдаьккхад наьха балха хьалхера бехктокхам лакхбе безаш хилар. Из дош боккхийча мугІалхоашка кхаьча ца Іеш. мугІарерча болхлошна а кхоачаш ма дий. Цlераш яха йиш дрий шуи коллективоцара из дош дикка шоай гІулакх лоархІача наьха?

Жоп. Сона хала да цу хьакъехьа коллективах цхьа бола нах хьакъоастабе, хІана аьлча тха коллектив, дукхагІча дакъе цхьан цІен дезал санна бар болаш я. ХІаьта а массехк дош ала йиш я. Заводе 300 совгІа болхло ва шоашта йола диъ шери плянаш кхоачаш а яь, хьогге дена укх шера вотах къахьегаш, хІаьта 17 саг ва шоай пятилетка кхоачагъьна вьина. Хьалхарчарца дІераш ноах заводе автоматчикий Р. Гизатуллина, Н. Кузнецова. Завода чухьарча социалистически яхье дукхача боттошка хьолха латт Цуров Батарбика кулгалдеш йола механически цеха коллектив, Б. Барахоева, М. Муталиева, Л. Бириллия кулгалдеш йола бригадаш.

Массехк дош къонабарех. Диъ шу гаргга ха мара яц Халгуев ТІахІир заводе балха вена. Штампаш вы слесарь ва из. ЛаьрххІа говзал а балхацара безам а эшаш гІулакх да цунгара дар. Лоацаеча хана Іомайир цо говзал. ХІана заводе дикагІчарех пхьа болхло, вовзаш вола общественник ва ТІахІир. ХІаьта дукхо бІаьш нах болча коллективе цу юкъагІа иштта дІаотта денал деза. «ДикагІвола къона болхло» яха цІи дукхазза еннай Халгуевна.

Ужжамо дешаш ала йиш я штампаш еча къонача слесарах Газдиев Махьмадах, токарах Евлоев Сайт-Махьмадах, Чумакин Абукарах, дукхача кхычарех. МоллагІи а декхар тешаме тІадилла йиш йолаш нах — болхлой ба уж. Цул совгІа, заводе шерра даьржад къонабарашта хьехамчал лоаттаделга. Кадрови болхлой ба шар хьехамчаш. Из а — производстве хинна ца Іеш, общественни балха, вахача-лелача, массанахьа а эшаш да. Оаха иштта лерхІ хьехамчала доазонаш.

ТІехьара хаттар. Пятилетна юххерча шера рейоиерча наха малагІа дикахетар де, фу керда хІама бІаргадойта лерхІ заводхоша? Ший цу тайпара еш кийчо?

Жоп. Боккха яхъ лархІа боагІаш да укх шера завод дикка шеръеш хилар. ХІанз цу гІулакхи ший документащи кийчъяь йоалаш латт. Укх шера хьалъе йолнергъя керда корпусаш, цІенош. Цу гІулакхо шоаза дукхагІа хулийташ шерберrба завода производствени ше.

Укх шера арахеца йолаергъя ши скорость йола керда электросверлилка. ХІанз цунна эша пресс форма кийчъеш да тхо. Керда техника йоалайлийтара йолча тха укх шерарча планаца я из. Завода техотдело, инженера Балаев Іумвра кулгал а деш, кийчдаьча чертежаш тІа хьаьнй из пресс-форма.

Ши скорость йола сверлилка вай мехка дукххьахха хьееш я. Къамаьл хаддаш ала безам бар са газет дешархошна; укх шера кхы а дикагІа товамаш дала ва яйна шун!

Пятилетка заданеш кхоачашъяьраш

БАГАШЕВ УВАЙС — ГРМЗ токарь

Тхьо шу дизад Грозненски ремонтно - механически заводе токарь воаш Багашев Увайса къахьега. Цу шерашка Увайса карагІдийна дика гІулакхаш чот яь варгаоацаш дукха да. Цхьаккха пятилетка дІахьнйтац цо шин шерен аз шерен е кхаь шера кхоачам ца еш. Цо кийчбь иттаь болла токараш хІинз цу заводо моттиг, городерча дукхача предприятешка е къахьегаш ба. ИттагІча пятилетка задани шу совгІча хана кхоачашйир цо. В. И. Ленин ваь 110 шу дузача дента пхе шера задании кхоачашъяра заводерча дукхача болхлоша социалистически декхараш тІаийдеча хана Багашев Увайса тІайийдараш шийн тайпара декхараш дар: шин пятилетна задании 1980 шеро 22 шерагІа кхоачашъя.

Ше денна дош дизза чакхдаккхара хІаро сменагІа норма 200 процентал чухьнабе кхоачаш ца еш хьевенна цо хІандзlехьа кхоачашъяй тІайоагІача пятилетна задани а. Из къахьегама совгІат цо хетаду укх шера дездача В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денне. Цо хьеш йолча оатхалах дукхагІьяраш доазол арахьарча меттигашка дІаузийтаи хилера хьальон цун продукци дукхен дикагІйолча стандарташта юкъехха хилар.

Хьинаре къахьегарел совгІа общественни балха тІе дакъа лаца а ха корайоагІа Увайс Ахмадовича. Ше кхерамзлен техника инспектор хилар кха торре дукха къаьег цо керда балха баьхача къонача болхлоште юкъе кхетаме болх беш. Шийи опыт дог раьза дохош дІалу цо церна, цудухьа ва из эгтаре дикагІа ловрзІаш волча хьехамчех цаІ. Профсоюза завкома члена декхараш а даим дизза кхоачашду цо.

ШУЛЬГА ГЕННАДИЙ — вагонни депо электросварщик

Тхьаь шиъ шу дизад балха моттиг цо хувцаш Грозненски вагонни депо электросварщик волаш Шульга Геннадий Петровича къахьега. Цу шерашка дукха хилонаш, бехктокхаме декхараш нийсденнад цунна шийи балха тІа. Цхьабаьсда, хала хиларах баккх бІукъожабеш воацача Геннадий Петровича дукха хотавоввш яьтай. БІаьш вагонаш хийлаьш цо шийи новкъостаца тІехдина ремонт а еш. Цхьаккха тайпа брак нийслац цо баьча балха юкъе. Цудухьа оал цунах новкъостаца из болх беш вола участок даим тешаме я аьлe. ОТК болхлой тІакъежаш боацаш къахьега ва Шульга Геннадий.

Вагонни депо коллективе байзаб цунна къахьегамцара чам. Цо яхь тайзааб цунна дзьалхашка утте хилонаш эшаь. Укхаза Іомае хІамигаун а доккхачун а кхомбе, баьзе хакаа бизза пайда эца. Хьинаре къа а хьегаш башха-дика товамаш доахаю хиларца машинашъялоша, коммунистацаа парте члеагала дІанийцо из. Тайнитайпара балхаш а деш дІаволавенна из башха-дика производственника кагирхой хьехамчех иина дІаоттае хІинз. Из деррига а депо барт тайнача коллективо новкъостацаа хьахнна хІама да. Цудухьа гоарзІ Геннадий Петровича предприятех а цун коллективаа а шийи шоллагІдола цІан шоллагІбола дезаш.

Таьш керда шу дІадолалуча денна пхе шера план В. И. Ленин ваь 110 шу дузача цІог сийна тІанйца декхарши тІехкхоачашде мукъъенна из. Шийи дам ниъ хьэн а лаьца укхаза хьаьрагаш ва цун гоІ, цо хьайба цун хинна нуши бола ученикаш. Дукхача совгІатица белгалдаьхад йуи къахьегама товамош. Пятилетка тІехьарча шера кхы а сов даха лерхІ цо шийи производственни хьохамаш.

КАСЬЯНОВ ЮРИЙ — «Электроприбор» завода фрезеровщик

ХІара балха ди хьинерча къахьегамца белгалдоаккхаш болх беш ва В. И. Ленин ваь 110 шу дузача цІейна сийленца накъвеехар дукъа къахьегама вахте этта вола «Электроприборе завода фрезеровщик, коммунистически къахьегама ударник Касьянов Юрий Васильевич. Заводерча фрезеровщикашта юкъе эгтара дикагІа воарзІаш ва из. Цхьан хана шин-кхаь станока тІа болх бе віашlІехьдоал цун шийи болх тІехдина хоаш хилерах. Цу гІулакхо кхуюы из кердача производственни хьокхамашка а. Предприятерча

болхлошта юкъе пятилетка кхоачашьярах эгтара хьалха рапорт а денна, цхьа шу совгІа ха а цо цхьайттаlагІча пхе шере календарегІа къахьега.

— Сенца безгала хилар хьона дІадаха шу? — кьаттар оаха Юрий Васильевичага.

— Из шу сона а, иштта тха заводо къахьегача бІаьш болча болхлошта а чІоагІа аьттув болаш шу хилар. Керттердар да предприяте коллективо паччакьалкхен план тІанйца декхараши дикна тІазхоачешдаь хилар. Творчески балха тІа а чІоагІа дика ка яьлар са соатма. Аз яийн а яь производствена юкъейнзьача рационализаторски предложенеш пхи эзар сом пайда бир производствена.

Шоай заводо маркаь йола продукци тІехдина мара хилийта йиш яц кхача уйлаица болх беш ва Юрий Васильевич. Из кхоачашде а цун віашlІехьдьннад. Цудухьа шийи тамагІа а долаш продукци нийчъеш ва из хІана.

Заводе дикагІвола кагирхой хьехамча лоархІаш а ва къахьегама ветеран Касьянов. Укх тІеххьарча шерашка ень фрезеровщик кийчаьве цо.

Сий долаш ба Юрий Васильевича къахьегама никъ. Иттаьш де цунна тийнна тайп-тайпара совгІатош. Царна юкъе я Ленина орден, Къахьегама Цlеча Байракха орден, Ленински юбилейни медаль, кхыдола совгІатош.

РУДОМЕТКИНА РАИСА — швейни производствени объединене хІамаш тегар

Грозненски швейни производствени объединене моллагІа дІадоладеш долча дикача гІулакха инициатораш хинна дІа а этте, шоашта тІехьа кхабола болхлой болаш болаь хІамаш тегараш итташ ба укхаза. Уж ба социалистически яхье сийг летабераш, тІехдина продукци кийчъераш шоаш къахьегаш болча коллектива сий лаккха лоаттадера беррига болхлой оарцагІбохараш. Уж санна бараш хьолхабоча хана эгтара хьалха цІи йоаккх барзкъаш доахачо церча хІамаш тегача мотористка, коммунистически къахьегама ударника Рудометкина Раиса Алексеевнай.

Производства, юкъарча балха тІа хаддаза новкъостешта хьокхам теяаш къахьегаш я из. В. И. Ленин ваь 110 шу дузача дента яхе шера план кхоачашъяра доккхий декхарш

тІа а ийца, ше дІадоладаь гІулакх тьайниацаре тІехьийхар Раиса Алексеевнас расхройни цехера беррига болхлой. Дукхахьнеш хьалхацар цун инициатива. Церех кхнагІа бараш шоаш денна дош дизза чакх а даьхха, хІандзлехьа пятилетка задани кхоачашъя ба. ХІаьта Раиса Алексеевнас пхе шера план кхоачашъярах рапорт делар совтке март бетта хьалхарча деношка. ХІанз тІадоагІача шера шоллагІча квартала чотах хІамаш тегаш я из. Белгалдаккха дезаш да цо мел тегаш дола барзкъаш паччахьалкхен дикала Знак йолаш хилар. Ше санна хьинарe къахьега Іомабу цо лела къахьегаш бола новкъостий. Кагирхой хьехамчас Раиса Алексеевнас хозен тІадийзача товргдолаш барзкъаш тега Іомадбу уж. Дукхал шийна карагІдоалаш дола хІама карзіац цо ше керда котолонаш хар, еррига коллективо баьлкка толам лоэрхІ.

Укх тІеххьарча шин пятилетна віашта шозза енний цунна «Пятилетка ударник» яха сийлен Знак.

ОСКАНОВ КЪАМБОЛАТ — СМУ-7 электросварщик

Нохч-ГІалгІай гІишлошъяча управление СМУ-7 дикагІболча гІишлонхой цІераш йоахача хана эгтара хьалха гІишлонмонтажни управлене кулгалхоше цІи йоакх электросварщика коммунистически къахьегама ударника Осканов Арсеге Къамболата. Ше карalьца болх чІоагІа безаш, производствах дог лазаш, цийна тІадехка декхараш даим цІена кхоачашдеш ва тха Къамболат, яхаш дуьц цар цунах. Цар аххача бесса из хиларах дола масалаш доаладе йиш я. Цхьан дийнахьа смена чакх а яьнна цІобаха кийчбеннабар гІишлонхой. Цу хана аккар хьалъеча гІишлонна хьатІехача самосвало ІабоссЪбир дукха маркхах. Из теркалбеш саг вацар. Бийса хьакхача боггрболаш бар маркхал. Из дІабаллалца цІагІоргвац со аьнна болх бе дІазттар Къамболат. ТІаккха цхьацца отташ, беррига гІишлонхой цунна лаппа дІазттар.

Ше денна дош Къамболата хана хьакха чакх ца доаккхаш цхьа моттиг нийсъеннаяц из укхаза болх беш волча пхийтта шера. Пхе шера задани кхаь шера кхоачашъяй цо. Доахача производственни хьокхамашка хьевина дукха да тийнна совгІаташ а: «За трудовую доблесть» яха медаль, «Социалистически яхье котваьннар» яха кхоъ сийлен Знак, «ИйслагІча пятилетка

ударника» яха Знак, «СССР Минпромстроя социалистически яхье отличник» яха Знак, Республикански Сийлен книжка тІа дІаязъьй цун цІи.

Укх кердача шера — пятилетка тІеххьарча шера кхы а дикагІа болх а беш, В. И. Ленин ваь 110 шу дузача дента тІадоагІача пятилетна шин шере план кхоачашъе лаьрхІад цо. ХІара сменагІа нормаш 150—180 процент кхоачаш е еш, болх беча цо ше лерхІаш дар тоштме кхоачашдергда але йиш я.

ГРИЦЕНКО ЛЮДМИЛА — консерви завода резчица

Хьаьнала къа а хьегаш, шоай декхараш массаза а цІена кхоачашдеш бола болхлой дукха ба Грозненски консерви заводе. Царех цаІ я викельни цехера резчица, коммунистически къахьегама ударник Гриценко Людмила Николаевна. Шийи балха гозалах чІоагІа яхаши цох доккхал деши я из. Цу гІулакхо кхуьйхой а хац из кердача котлонашка. Пхе шера задании кхоачашъярах эгтара хьехарчарца рапорт а денна, цхьа шу гаргга ха а Людмила Николаевнас цхьайттаlагІча пятилетка календарегІа къахьега.

Даим иштта болх беш хьайоагІача цуйна дукха совгІата тийнинад — «Социалистически яхье котъьннар» яха массех сийлен знак, «ИйслагІчен итзлагІчен пятилеткай ударник» яха шинь сийлен знак, кхыдола совгІатош. ХІанз керда шу гаргагІортача деношка хинначa Грозенерча социалистически яхье котбьннарий слете маьлара десза совгІат а пуш цунна елар КПСС Грозненски горкома Сийлен грамота.

Дукхьал ше дика бола бераз, карагІдуала хьокхамаш дика хиларах кхочамбеь Іеш цу Людмила Николаевна. Къахьеганен производствении дисциплина тахкаершца, брак йолаш продукци кийчъерашца цІаккха е машар болеш хиннаяц из. Уж санна бараца ше къахьегама ветерани кагирхой хьехамчен хиларех тарра дукха организаторски кхетамен болх бу цо. Викельни цехе болхлошта юкъе шишь болаши цар лоархІаши я Людмила Николаевна. Цо шийи опыт дІа а йоазийташ хьалкхеваь массехк болхло ва укхазе къахьегаш. Шоай хьехамчал оагІа производственникаш лерхІац царех а. Керда шу дикача производственни хьокхамашца дІадоладе лерхІаш я Людмила Николаевна.

ВАХАР ЛАЬТТАНЦА ДИЙЗА...

ДІадаьнад иттлагІча пятилетка диъагІа шу. Дикача къахьегама хьокхамашца чакхдаьккхад из «Ингушский» совхозе толашагІбарех волча комбайнера Гандалоев Султана. 326 гектара тІара тайп-тайпара юрта боахама культураш чуерзайир цо, сезонши норма 180 гектар мара йоацача.

Дукха да йоннза опыт йолча механизатора шийи вахарах, балхах дувца. Сийлахьбоккха Дай-мехка тІом хинача эгтара хелагІча хана дІаболабеннаб Султана къахьегама никъ. 1943-ча шера шийи 15 шу даьлча ФЗО чакх а яьккх Инаркъерча МТС трактораста балха эттав кхунш воагІа аІамига саг.

Цу шера, шийи вахаре эгтара хьалха, «Цlе Карабулак» яхача СоагІалчарча колхозе лаьтта оахаш, ялаташ дІадуваш хинная къона механизатор. Цу хана деш ахархочун къахьегам бениенна, лаьттах са доаллаш хьавоагІа Султан. Шийи 51 шерах 36 цо дІаденнад лаьтта леладара, Даьхенин ялаташ кхедора балха.

Цахаддаш шийи говзал ваккъеш, шерагара шерага оацаретІа къахьегаш, дукхагІа эшача моттиге волаш, моллагІа а ше дІадоладаь гІулакх дизза чакхдоенккха хиннар Султан массе а хана.

«Ингушский» совхозе юкхьаьца из хиннар «Таганрожец» яха комбайн лелаеш.

— Боахама чІоагІа пайдане машин яр из, — дуьц Султана боккхача безамца. — Ялаташ чуэцача хана комбайн яр, хІаьта кІи марс чакхбьнначул тІехьагІа, тІера молотилка Іоъйнкхача, автомашина нийсса транспортни балхаш де йиш яр.

Ялх шу хьаьха тиштьеннай аьнна акт а оттаь дІаяьккхай из комбайн. Иштта из дІаллийто кхом хеташ цунахи тиша я аьнна боахамера віайоаккхаш хиннача СК-4 маркaх йолчохи віадигІьелла я хІана Султана делаеш йола комбайн. Керда яьннача «Колосашттен», «Нивашттен» нийсса болх беш хьайоагІа из, йоккха опыт йолча механизатора Султана лелаеш. Цунна тешал ду чакхдаьнначa шерарча балха хьокхамаша. «Кхы а шин-кхаь шера болх бе лерхІ аз цу комбайна тІа», — йоах шийх а шийи машинах а бІубенна волча механизатора.

Даьхено лакха мах баьй ахархочун хьаьнала беча балха. Казахстане а укхаза МагІалбикерча «Ингушский» совхозе а дика къахьегарах дукхача совгІатица белгалдаьккхад Султан. Царна юкъе я «Знак Почета». Къахьегама Сийлен кхоалагІча степена орденаш, «За отвагу», «За трудовое отличие». Ленински юбилейни медалаш, «Эрий даьда лаьттан карадерзадарах» йола ВЛКСМ ЦК значок. Нийца а варгвоацаш дукха я цун сийлен грамоташ, иштта дукха тийнад цунна яхчан а кхыдола а совгІаташ.

Хьинар кхо ца деш хьанала къахьегарца яьнхкай Султана иштта сийле. МоллагІчо а курал е йиш йолаш ба цун къахьегама никъ. КарагІдьинначох иаше а. цох кхоачам хинна Іелга Султана оамалла дац. ДІахо йодача хана юрта боахам дегІабоалбеча кхы а кьинарегІа дакъа лаца, кхы а дикагІча балха толамаца шийи къахьегама никъ белгалбиакка дага волаш лаьрхІар кхоачашдара шийи дегІаца тахан а низ болаши ва из.

Дукхача шерашка ахархо волаш карагІдийннача къахьегама толамел а. цар сий деш нийна тийннача деррига совгІатал а дезагІа лерхІ Султана лаьттанца болх бара лоІаши безами тІеьенна дІабала шийи віаштІехьдаьнна хилар. Да а да къахьегама сага доккха ирз ше дІадоладаь гІулакх тешаме дІахо дахьа уллув къонгаш хьалъоттар.

Яхлогіа шу да Султана воккхагІвола вої дика механизатора говзал кара а оргаль даьца цхьана «Ингушский» совхозе болх беш вола. Цхьацадолча шера социалистически яхье даьл хьалха а воалаш дика болх бу цо.

Султана зІамагІвола воІ—Салман а совхозе механизатора курсаш чакх а яьха, штурвальни волаш даьца цхьана болх беш хиннав цхьан-шин шера. ХІинз Советски Эскаре гІулакх деш ва. Цигара цІаеча шоай совхозе механизатора болх бе лерхІаш а ва.

Ялаташ чуэцара балхаш чакхдьлча комбайнерий Іай салаІа йиш я, кагахьа санна царна лоійл. Дукха ха я даги воІон шоай комбайнаш цІеп а яь. Йоачано толхае мега оатхалаш хьо а яьха, плешкаша мотораш дІа а къайла техника лоаттаяра бокъонашка дІадеххача тайпара дІаоттаяь баьнна. Цхьабакъда, цаі ца деш Іе сатувш бац уж.

— Беррига нах кхоабар кана-лаьтта да, — йоах Султана. — Цудухьа из дег тІара доьххая ду айса а сай къонташа а шоай къахьегаш вахари лаьттаца дийза.

А. ВАСИЕВ.

ДоттагІлен кха

Шийна балла лаьтта ахара мул баьккха а вашна кхай тІара араоалаш дІахьежар Оздоев Хьамзат лоалахочун гІулакхаш мииттад ха безам болаш.

Цхьа бІаь метрал гаьнагІа хургйоацаш лаьтта оахаш йоаллар Хьамзата ир санна йола «ДТ-54» марках трактор. Гуш дар, из лелаечун кхы в дукха болх бе безаргболга. Боад къовлабала а дукха ха йисаццар. ХІаьта Хьамзата трактора бака чу аханел совгІа солярка дисадар. Дукха уйла язар цо. Лоалахочун кхай тІа яьнкхар шийи трактор. ХІаьта тІеххьара боад чакхбаьккха а вашна трактора тІера Іовоаллаше а Дзукаев Казбека маркІа веллар из.

— Баркал хьона, доттагІа! Доккха новкъостал дир Іа сона! — гІадваха вар Казбек.

— Фуд Іа дувцар, Казбек? Аз даьра-м доккха хІама дац. Сайна гІо, новкъостал яйшача Іа а из дергхиларах шеко яц са. Иштта ца хилча, фу доалахой да вай" — велакъежар Хьамзат.

Да а дар из Хьамзата яхача тайпара. Дукхача хана денз доттагІал тесса, эшача шоайла новкъостал деш я «Назрановский» совхозеи Къилбаседа - ХІирий АССР Пригородни района «Чермен» колхози лаьтташ гІаі мара юкъе доацаш укхача бригадай коллективаш.

Цар леладеча кхай доазув хоалуш а дац. Лаьтта оахаш, юртбоахама культураш дІаюаш, хьувнъам чуэцаш балхаш деш низ дІанхоача новкъостал ду цу коллективаша шоайла. Иштта, масала, хьитІанхаьчар укх шера аьла буц хьакха еза ха. Из болх сиха чакхбаккхара тоъаш яцар совхозе косилкаш. ХІаьта ха хьежаргйолаш яцар. Кхы де хІама доацаш «Чермен» колхоза бригадир Дзгоев Константин волча вахар «Назрановский» совхоза пхелагІча бригадана кулгалдеш вола Газдиев Бек-Хан. Массехк сахьат даьлча шоай косилкаш а йоалаеш новкъостала баьхкар доалахой. ХІаьта доакъар Іалашде деза ха хьатІакхаьчача колхозахошта пресс-подборщикаца новкъостал дир совхоза къахьегамхоша.

Хьувнъам чуэца, лаьтта аха деза ха хьатІанхаьчача, бригадираша барт барга а ца хьежаш шоайла новкъостал ду шинна коллективо. Дукхача хана дена «Назрановский» совхозерча Оздоев Хьамзатаца, Евлоев Зелимханаца, Шаихоев Хьамзатаца доттагІал леладеш ба «Чермен» колхозера механизатораш Дзукаев Казбек, Гутиев Бато, ГубиевгІар Дзантемири Хьасани.

Уллув кхаш долаш къа а хьег цхьана са а лоІ доалахоша. Делкъийга мукъа йолча лоьццача юкъа віашагІа а кхийтте кердадарех, хаоттамах, хьувнъам алсамбаккха йиш хулийтача торонех балха кхыча гІулакхех дувцаш ха йоакх цар. Сакъердаме хоам хІаране хул. Дег тІара раьза хул сага дикадар хилча, балха тІа толам баьнхача. ХІаьта дІадаха шу дика хьокхамаш гойташ чакхдаьккхар шинна а боахама коллективаша, Черменцаша а «Назрановский» совхоза къахьегамхоша а дикна тІехкхоачашъь пачхадьалкхенна ялат, коартолаш, кхыйола юртбоахама продукци дІанлара шера планаш.

Дукха ха йоацаш Газдиев Бек-Хана бригадера кхаш леладераш шоай лоалахой болча, Дзгоев Константин керте латтача бригаде хьовшалгІа бала хилар. Дукха дийцар цар балха гІулакхех. Черменцаша шоай боахаме санне, бетонах яь кІийле а йолаш техника лоаттаю майда віаштІехьяннкха новкъостал де дош делар хьаьшаша.

— Ала хІама дац, доттагІий, — вьлар Дзгоева тІеххьара шоаш къасташ, — вай шинна а бригадо дика къахьийгад дІадахача шера. Цхьабакъда, сона хетачох, хІанз вай де дезар, карагІдаьнначох кхоачам а ца беш, хургбола хьувнъама тешаме лард йоллилга да. Цунна декхарийла ду вай КПСС ЦК ноябрьски Пленуме Л. И. Брежнева даьча къамаьло, Владимир Ильич Ленин ваь 110 шу дизара хьакъехьарча КПСС ЦК соцамо.

Дегаш гІоздаьнна, шоайла геттара раьза болаш къаьстар хьаьшийи фусамдайи.

А. ГРИГОРЬЕВ.

Башха - дика къахьегама толам баьккхаб республике цІи хезача хьайбаш леладеча Социалистически Къахьегама Турпала Н. А. Эсмухамбетова кулгалдеча «Шелковской» племзаводерча жа Іуй бригада.

Иллача хана цхьа шу хьалха кхоачашъьй цу барттайнача коллективо тха даккхарен Іаьхарий хьалкхедарен пхе шера план. Пятилетка йолаелча дена Эсмухамбетовен цун новкъостанен чакхдаккха дІадахьийтад 20 тонн гаргга дикал лакха йола тха, хьалкхебаьб 3700 совгІа Іаьхар, уж задане дунха я дукхагІа да.

Хьалхе лелаю жа Іуй хІанз шоай балха тІа эгтара бехктокхамерча — жа Іангара дахара ханах беннаб.

Дика тоаьча кошарашта юхе тоъам хилах дІаоттадаьд доакъар. Шеко яц Н. А. Эсмухамбетова бригада дІадахача шерашка а санна шийна хьалхашка латта декхараш сийленца кхоачашдергхиларах.

СУРТА ТІА: Н. Эсмухамбетов.

И. ПЛИЕВА сурт.

Вай республикин халкъа боахаме боккха лоархӀам болаш гӀулакх хилар В. И. Ленина цӀерагӀча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера ЭЛОУ-АВТ яха установка йиллача ханал хьалха хьалъянь а яьккха эксплуатаце дӀаллар. ХӀана Даьхенна чӀоагӀа эшаш йола мехкдаьтта продукци арахецаш я из установка. Из болх бе йолайолийтача хана пуско - наладочни балхаш деча хьинаре дакъа лоацаш а хинна, хӀанз укхаза болх беш бе йоккха опыт йола технологаш. Царех ва пуско-наладочни бригада цхьан сменана керте лаьтта воли технолог Алихуджаев Мехьти.

Грозненски № 4 йола профессионально - техническ училища чакхъьиккхачул тӀехьагӀа дукхача шерашка оператор волаш Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе къахьегаш хиннав из. Технолога балхах тӀехдина кхетаи воля Мехьти Грознера мехкдаьтта чакхдоахача заводашка меттел, Омске, Ярославле, Москве, Горьке, Баку, вай мехкарча кхыча городашка мехкдаьтта чакхдоекха керда установкаш болх бе дӀайолайолийтача дакъа лоацаш хиннав. Йоккха опыт йола оператор хиларах тарра ЭЛОУ-АВТ яхача установке болх бе а хьожаваь, шийн декхараш дизза кхоачашдеш, шийца къахьегача кхыча технологашта шийн опыт ког раьза дӀалуш ва из хӀанз.

Иштта цу установке къахьегаш ва укхаза пуско-наладочни балхаш деча дакъа лоацаш хинна оператор Михайлов Александр. В. И. Ленина цӀерагӀча заводе балха моттиг ца хувцаш цо къахьега итт шу совгӀа ха я. Даим технологически режим ниййса лелаеш, новкъосташта хьожхам телаш хьинаре къахьегаш хиларца белгалвуьлаш хьавенав из. Цудухьа цийсденнад из цу бехктокхамета установке балха хьожавар а.

СУРТАШ ТӀА: лакхехьа оператор, пуско - наладочни бригада инженер О. Михеева, лохехьа (аьрдехьара аьттехьа): технологаш А. Михайлови, М. Алихуджаеви.

З. БАТЧАЕВА сурташ.

ПАРТКОМИ ЯХЬИ

Хьалха дӀаяхача хина комбайнеро хӀара эзар центнер ялат аьрдача пун комбайни бункер тӀа цхьацца седкъа оттабора Сунженски районерча «Путь к коммунизму» колхозе ялат чуэцаш. Кхай станашкея механически мастерскиен къахьегачарна маре бӀаргагацар из. Тха дикагӀболча комбайнераша цхьан сезонах мел ялат аьрдад дукхача наха дӀахайтара вравленена хьалхашка оттаяьй стенд, комбайнаш тӀа дӀаяздаь хинна седкъий цу тӀа лота а даь.

Комбайнера Мамилов Мухарбика шийволаца хьалхара моттиг яьккхар ялат чуэцача хана дезалий эканажашта юкъе лаьржа хиннача яхье а.

Цу колхозе кӀезига бац хьаналча къахьегамца шоай сийле яьккха комбайнераш. Царех ба А. М. Павленко В. А. Бобровский, иштта кхыбараш. 1979 шера шоай боахаме царех хӀаране чуийцад ялх-ялх эзар центнер ха бола ялат. Из-зал хьувкьам цар чубенвлга беррагача колхозхошта хоргдолаш ванхе аз йийцача стенда тӀа дӀаяздьича хӀаране тайпан цӀера улув лотабаьбар ялх-ялх седкъа.

Иштта да цу колхоза партномо укх шера социалистически яхь юкъедоаладаьча нердадарех цаӀ.

1979 шера-ялат чуэцача хана цу боахаме эггара хьалха вӀашагӀъеллар дӀахоха лела цӀе уголок. Цу тӀа дар механизаторашца тӀаийна социалистически декхараш, яхье котбеьнарех лаьца дувца бюллетенаш, моральни материальни поощрени яра мероприятеш, «Молнеш» керда газеташ журналаш. ХӀаьта из цӀе уголок кхы а эргаьнкиза дӀа-оха лела «кхий агитпункт» йир хьажхӀаш чуэцача хана. ЦӀеча уголоке хиннарел совгӀа цу тӀа яр телевизор, радиоприемник, тайп-тайпара ловзараш.

Цкха дукха дезаденнад колхоза правление, партномо, профсоюза моттигерча комитето яхье хьалхе яьккхача дезалашка уж даьгьала бувцаш телеграммаш кхаьийтар, хӀаьта, цу боахаме массазара гӀулакх а хинна дӀаэттад ялат, коартолаш лелвеча юртбоахама техника на ремонт еча хьалхалаттарий сийна «котбаьнарий сайренаш» елга.

Къаьстта чӀоагӀа теркам тӀабахийта вӀаштӀехьйоах партномо хьайбаш леладерьюта юкъера социалистически яхь. Из кхетадеш а да. Цкъа-диле чакхдаьнна шу хаоттамга дилача дика ца дарах юкъарча хьайбаьнта доваьараш кийчдера план кхоачашъе вӀаштӀехьдалаьар колхоза. Из бахьан долаш цхьацца халонаш увтт хӀана хьалхашка. Уж халонаш эшара хьйбаш леладераш оарцагӀбха беза партномо. ШоалагӀа-дале, доахаи тодаме Іангара дахар дукха лелаю Еррисоюзни социалистически яхь шерра йоаржаре беш бола организаторски болх чӀоатӀбе, доахамен кое тӀарча оалхазарийн деррагача тайпай продуктивность лакхъярах хьайбай боахама продукташ алсамъяхарах, довкъарех пайда дикагӀа эдарех йола мехка хьалха латтача хьайбаш леладерий творчески инициатива ма могга хьаллаиен дегӀаккулен партийни организацеш тӀахьийхад КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК 1979—1980 шерий Іан замалахьа хьайбай боахама продукташ дукхагӀа яхари кийчьяри дукха хьайбай боахама йолхлой Еррисоюзни Социалистически яхь йоарнийра хьакъехьарча сопамо.

Из социал бувцаш хиннача шоай собрание Іан замалахьа йоанкха шура лоху па ллийтара кхы а шерагӀа яхь йоаржае, 1980 шера биъ бетта план В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга кхоачашъе лаьркӀад колхоза фермай болхлоша. ХӀаьта, шелковчаний болам хва а лаьца цу колхоза 22 доярко къовсам лоаттабаьб чакхдаьннача шера хӀара беттача Іаттагара кхо эзар килограмм шура янкхара тӀехьа. Цар шоай дош гӀулакхаца кхоачашдьд. Шера план 2150 килограмм йолча укх шера дукхьал ийс бетта ший групперча хӀара Іаттагара 3900 килограмм шура яьккхар Астамирова Аьсета. Из яхье яьнай шера хӀара Іаттагара йоанкха шура 5100 килограммага дӀакховчавра. Цул дукха тӀехьабисабац дуккьал ийс бетта хӀара Іаттагара кхо эзар килограммал дукхагӀа шура яьккха бола цуи цӀерахой Костоева Аьсети Хамзатова Аьсети.

— Цу хьалха латтача доярий опыт беррагача доярашта дӀайовзийтара боккха болх бу оала, — йоах партномо секретара декхар кхоачашдеш волча кое. Костоева. «Хьалха латтарий хьонхам — массанена а» аьнна керте гӀолла дь йоазош а долаш кийчъь стендаш я колхоза массайолча фермай цӀеча уголокашка. Цар тӀа доза толашагӀа болча доярий, скотникий, Іаьсий леладерий сурташи цар опытах дола бюллетенаш. Ца бувцаш битац укхаза тӀехьабусараш а. Уж тӀехьабисара баьцалех дувц хӀара Іаттагаре кхо эзар килограмм шура яьккхача доярий совете. Цул совгӀа, колхоза массайолча фермашка да цӀен Іаьржен оагӀош йола улгаш. Дийнахьара планаш кхоачашъь доярийн дӀаязбу цӀеча оагӀон тӀа, тӀехьабусараш — Іаьржача оагӀон тӀа. ХӀаьта ферма коллектива юкъе аьржача яхье хӀара итт ди массаза доал итог ю, колхозе гӀолла — хӀара бетта.

Колхозе хьалха латтарех я кхоалагӀча ферма коллектив. Шера юкъера лаьрхӀача хӀара Іаттагара 3000 килограмм шура ликкара тӀехьа къовсам лоаттабеш я из коллектив. Цо социалистически яхь лелаю Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза шурий ферма коллективаца. Каст-каста царцига бахе хул уж. ХӀаьта из дац колхоза яхашна болх берий толамаш а. Ялат, коартолаш, генараш, баьцазараш, сом пачхаьлкенга боккара пятилетка диъ шера план СССР кердача Конституце цӀи шу дизача денга — 7-ча октябрга кхоачашйир цу колхоза къахьегамхоша. Хаоттамга диллача, дика ца деначa 1979 шера 2000 гектар хулача майдан хӀара гектара тӀара 36.6 центнер на бола ялат чудера укхаза. Кхы а боккхагӀа толам баьнккаб генараш кхедеча. 400 гектарах хӀаране тӀара уж чуийцад 18 центнер совгӀа. Во дац хьайбаш леладерий хьонкамаш а. Шера план 3450 тонн йолча цхьайтта бетта пачахьалкенга еннай 3187 тонн шура. Дулх дохкара шера план а кхоачашъе лерхӀ колхоз.

Бакъда, карагӀдьаначох кхоачамбаь Іе лерхӀаш бац цу колхоза къахьегамхой. КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеша сийлахь-воккха баьча — Владимир Ильич Ленин ваь 110 шу дизара хьакъехьарча КПСС ЦК сопамо беррагача советски наьха а сагна, политически къахьегамен хьонар айдаь баьхнаб уж кердача шера — пятилетка тӀехьарча шерага.

Ю. КУРСКИЕВ.

СИЙ ДОЛА КЪАХЬЕГАМХО

Дега боккха тоам беш дола дика хьонхамаш гойташ накъаера кердача шера «Урус-Мартановский» совхоза цӀи хеза доярка Самбиева Билкъис.

КПСС XXV съездо юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадь декхараш дег тӀара къоабел а деш шура яккхара иттлагӀча пятилетка план диъ шера кхоачашъе социалистически декхар тӀаийцадар цо пятилетка хьалхарча шера. Иштта, иже шера планагӀа хӀара Іаттагара 10500 килограмм яккха езаш хиннача диъ шера 11500 килограмм совгӀа шура яьккхар цо. Шеко а йоацаш боккха толам ба из.

Дукха хӀама ца хьаьнгкъо шу ди Самбиева доярхала болх беш йола. Цу юкъа цхьа шу дӀадахийтадац цо хьалхашка латта декхараш кхоачаш ца деш. Иштта овсаре къахьега цуина карагӀдоал ше херпа болх безаш, къахьегама тӀере, халонех бӀу ца къожабеш из хилара. Бизза пайда эц шура дукхагӀа, хьаьнагӀа ялика йиш хулийтача торонех.

ХӀара пхи етт цкъа бийтта яьлча, царех хьалха бийттачунгара дӀа а йолалуш, шоалагӀа бетт, шура цӀеньль Іояккхар дукъа. Царех кошлагӀа болх ма хулла дикагӀа, тешамегӀа кхоачашбе гӀерташ хул из. Цу дерригие вӀаштӀехьдоалийт Билкъийса йоанкха шура хьаьнен цӀена хиларга диллача цхьоалагӀча сортах йолаш хилийта.

ЦхьоалагӀча класса доярка йолча цо доккха новкъостал ду опыт йовцаранга балха говзал караерзае. Ферме къахьегачарех йиъ доярка болх бе цо Іомаяь я. ХӀаьта Билкъиса цхьацца хьехам ца беш цхьаккха а яц.

Ферма йоккхагӀа йола доярка я из. Нахаца Іимерза, дег тӀара, сага динадар хилча дика хеташ йолча цуига дика ладугӀ наха.

КарагӀдаьначох кхоачамбеш оамал яц Билкъиса. Масала, совхоз план 1885 йолаш, хӀара Іаттагара 2700 килограмм совгӀа шура яьккха кийнаяле, укх кердача шера 3000 килограмм яккха дага я из.

ХӀара ди къахьегамах дизза да Билкъиса.

М. ХАМАТХАНОВ.

КЕРДАЧА ХЬАЛАШКА КЪАХЬЕГАРА

Вай Нохч-ГӀалгӀай республикиа дегӀайоалаяра Іальмате дукха средствай хьежаю пачхаьлкено. ДӀадахача пятилетка диъ шера кеха чубаха цӀенош, школаш, больницаш а берий бешамаш, культурно - бытовой гӀулакхашта йола объекташ хьал ца еш цхьанкха нах бахь моттиг яц республике.

ИттлагӀча пятилетка кхаь шерси итт беттеи республика хилча боахаме дӀадахийтад 1907 миллион сом, хьал а я эксплуатаце дӀаенай 1084 миллион сома маьхя объекташ. Цу юкъа дика дегӀанхай машинаш ю, металлообработка, мехкдаьтта газовки, гӀишлон индустре промышленность. Пятилетка шерашка эксплуатаце дӀаенай «Красный молот» заводера фонтанни арматура цех, медицински инструментий завода кузнечно - прессови цех, «Промавтоматика» производственни корпус, цӀенош деча эша йоккхий панелаш ю завод, кхы дукха йола промышленни объекташ.

Юрте боахам ма могга сихагӀа промышленни ларда тӀа баьккара дукха балхаш ду цуи материальни база чӀоагӀъяра. Из иштта хилара тешал деш да хьалъяь йоккхий хьайбай комплексаш, ков тӀарча оалхазарашта лаьрхӀа помещенеш, кхыйола гӀишлош. ХӀара шера республике хин боахама гӀишлош хьалъеча дӀадохийташ ла 20 миллион тӀргга сом.

Дукха йоахо ю укх тӀехьарча шерашка кхча чубаха цӀенош культурно - бытовой гӀулакхашта йола гӀишлоши дукхагӀа хьалъяра. Диъ шу кхоачаш а доацаш йолча хана республике вахача хӀара виъллагӀча саго тоалаьдаь шийн чуӀеча моттиг хьалла, хьал а я эксплуатацие дӀаенай 32 эзар моттиг йола школаш, 4 эзар моттиг йола деша цаха ха йоагача берий учреждениеш, болх бе йолленъ вай 700 моттиг йола больницаш, кхыйола объекташ.

Гуш ма хиллара, гӀишлонхошта карагӀдувлараш дикен лукхен хӀамаш да. Шерагара шерага дукхагӀа хулийт цар шоаш деш дола гӀишлон балхаш, толамца кхоачашъю подрядни балхий пачхаьлкхен план. ДӀадахача шера цхьайтта бетта план тӀеххоачаш а еш, планал совгӀа кхоачашдир 3,5 миллион сома маьхя гӀишлон-монтажни балхаш. Соалха цу юкъа даьрел иза дукхагӀа хиннад гӀишлон балхаш в.

Де дезарашка диллача гӀишлонхоша ца деш дисараш а дукха да. Цхьайоли объекташ пятилетка задаиешка диллача дика тӀехьаюсаш хьалъеш я. Цудухьа пятилетка тӀеххьарча шера кхы а шоай хьинар айдаь къахьега деза уж объекташ хьалъьарча гӀишлонхоша. Укх шера да дезараш дукха да. Халкъа боахама хьашташ дизза кхоачашдара укх таргарча хана республикерча гӀишлон организацеша 1.5—2 ааа дукхагӀа хилийта деза гӀишлон - монтажни балхаш, сихде деза мехкдаьтта чакхдоахачей химически промышленносте реконструкци елга. ДӀахо дахьа деза юрта боахама база дегӀаккхулилга, дикка дукхагӀа хьалъе еза жилищно-бытовой гӀулакхашта эша объектин кахх чубаха цӀеношл. Цу гӀулакха эшаш дар да индустриализацие боарам лакхбелга, гӀишлон-индустре база вӀашагӀйолвар сихделга, деш дола кулгал цӀенхишта тоаделга.

Цуица цхьана гӀишлонхоша хаддаиза теркаме дув ла дезаш да лакхе белгалдаьха декхараш боахама механизм оалангара деиз оргайоаккхача хьалашка кхоачашле дезаш хилар. Из дӀадех цу къакъехьарча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета сопамо.

Цунца дувзаденна гӀишлонхой коллективаш декхарийла я, министерствани укаланеш ялагра а ца хьемаш, кердача хьалешка къахьегара кийчо яра доза балхаш де.

Капитальни гӀишлош яра чӀоагӀа терко а еш. КПСС Центральни Комитето дӀадехаш дар да капитальни вложеней эффективность лакхъелга, цу хьакъехьора вахкъаш довза в довзийташ. Цудухьа хьалъхь ньшоча объекташа хьежжа мара мах бац гӀишлонхой къахьегама. Цуица дувзадена кулгалхоцо де дезар да къахьегама организаторски болхи кхетанна вӀаштӀехьбоаккхилга. ХӀара болхлочо шийн нилаш оарцагӀдаха деза балха ханах, гӀишлошъеча техниках, механизмех, транспортни средствех бизза пайда эцара.

Кулгалдара долча кердача хьалашка кердача хьисапе вӀаштӀехьъякккха езз социалистическа яхь а. Яь льничо кийчча объекташка хьежжа мара мах бергбац цунах хьахиипачуи. Яхье баьнараша тӀагӀертта къовсам лоаттабе беза ресурсаш кхоара, дикали къахьегама овсарлеи лакхъяра, профессех дикагӀвар яха сийлен цӀи яккхара шитта кхы дӀахо. Керттердар да хаиакхьа яхьа итогаш яр, уж массанена дӀайовзийтар яхье котбаьнараште материальни моральни поощреш яр.

Кердача хьалашка болх боча хана гӀишло эксплуатацие дӀаяллалца йолча хана доагӀаш дола ахча хьахьожадаe заказчика, хӀаьта шоаш къахьегаш болча хана гӀишлонхошъ пайда ийбе беза бокко телача ссудех йоагӀача ханах тӀех хьалъеш йола гӀишлои пяийтача юха дӀадала дезача ссудана процентах тӀаетталу. Цудухьа гӀишлонъеча организацей кулгалхошта, обществении организацеша де дезаш дар гӀишлонхошкара бригадирашка, мастерашка кхачтаща бараш оарчагӀа а бахьа сихагӀа гӀишлош хьалъьь йоахилга. Цу балха тӀа хьинаре диъхъ лаш декхарийла ба бухгалтере, планови, сметно-договорни отделий, кхыча счетно - экономически службай болхлой.

Хозяйственни механизм эрганкхаро дӀадехаш дар да дӀахо а боахама расчет дегӀахувлилга, гӀишлошъеча бригадин подряд а кхувлаш. Бригадин подрядагӀа къахьегаш йолчо коллективо шийн хьинар кхо ца деш къахьег сихагӀа объект эксплуатаце дӀалара, материалаш кхоара, къахьегама овсарле лакхъяра, цудухьа гӀишлонхоша няйу алапии премиа дукхагӀа хул, хӀаьта хьалъеш йола гӀишлон йоллача хона е ханая хьалха дӀа а лу цар. Цудухьа гӀишлон организацей кулгалхой, хьалхарча аргӀоаьа коммунисташ декхарийла ба бригадни подряд шерра юкъейоалаяра ма могга дукхагӀа йоакхо е, из чӀоагӀа пайдане хилар хьа а хьехкад цо вай республике, бригадни подрядагӀа болх бара йола опыт йолша а я.

Хоаш ма хиллара моллагӀа коллектив бригадни подрядагӀа болх бе йолаллийтара цӀенхаштта тоабе безе Іалашони транспортен болх. Боахамий кулгалхоша хьалхарча даькъе де дезаш дар да технологически комплекташе управление болх эргабоаккхилга. целевой комплектаци яра дукхагӀа йоакхо а еш, шоай болх бизза чакхбаккха беза цар.

Вай экономика керттера проблема лоархӀ вай партес, цу даькъе гӀишлонъеча а лоархӀаш кхоачашу балхаш дикагӀа хулийтилга. Из вахаро дӀадехаш да. Бахача наха дӀадех массе а тайпа хьалаш дола тӀехдика квартираш, производственни объекташ, кхыяхаш хулийтилга.

Лакхе белгала мел даьхк хӀараш комплексон шийн сацаьхьеи къостадаро торо хулийтаргья республикерча гӀишлонхошка иттлагӀча пятилетка задани толамца кхоачашъе, В. И. Ленин ваь 110 шу дузача кӀейнен парте XXVI съездан сийленца накъабоза, доалдара кердача хьалашка бала кийча хила.

М. ВИННИКОВ,
КПСС Нохч - ГӀалгӀай обкома гӀишлонгъяра отдела инструктор.

ХӀАРАНЕ БЕХКТОКХАМ ЛАКХБЕШ

Чакхдаьннад иттлагӀча пятилетка диъллагӀа шу. Хьинаре къахьегарца доккхий балха толамаш дахарца ший тайпара белгалеи диплургдоашаш да из тха комсомольско-кагирхой бригада коллективан. Цудухьа къаьстта чӀоагӀа дог гӀоздаьнна дезду тха бурувдеттараша кердача шера цӀей.

ИттлагӀча пятилетка декхараш ханал хьалха — В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денга кхоачашдара тӀехьа лаьрхача социалистически яхьа юкъе а баха, хьинар кхо ца деш бола беш хиннаб тха бригадера мехкдаьтта лехараш дӀадахача шера. Цох дохка беркат а даьннад.

ТӀехдикача балха хьонхамаца чакхдаьннад оаха дӀадаха шу. Шера планах 2900 метр бурув тоха дезаш хиннача 3360 совгӀа метр кӀоарга бурув тоха вӀаштӀехьдаьннад тха, 91,4 процентага дӀахоадаьй пайданера балха хан, тӀаийцача социалистически декхарегӀа 85 процент хила езаш. Массел бӀаь эзар сом лотдаьд бурув тохача балхашка дӀадода пачхаьлкхен ахча.

Пятилетка планах 12770 метр бурув тоха дезаш яр тха бригада. Из декхар оаха кхоачашдаь МагӀалбикерчи бурувдеттарашта юкъе эггара хьалха — укх шера 22-ча декабре. Цу хана деиз хьагӀайоагӀача пятилетка чотах бурув тохаш ба бригадера лаьттан ченаш техкараш.

Тха коллективе балха эффективности къахьегама овсарлеи лакха хилар гойтара цхьаькха а цхьа тӀаьрахь долладе лов сова. Химреагенташта, электроэнергена, кхыча хӀамашта кхом бар, бурув тохача оборудованех дикагӀа пайда эцар бахьан долаш пятилетка хьалхарча диъ шера тха бригадо кходаьд цхьа миллиони диъ бӀаь эзари сом пачхаьлкхен ахча.

Уж толамаш шин-шегӀа хьахиннадац. Цар ларде латт дукхача къамех бола никалаш юкъебоагӀача ерригача тха бригада интернациональни коллектива хьинаре къахьегам, бурувдеттарашта кхе дика вӀашагӀъелла леланьь социалистически яхь, чоалланеча хьалашка бурув тохара говзал лакха йолаш лаьттан ченаш техкараш хилар, тайп-тайпара говзалаш карагӀерзаь вӀаш хувца йиш йолаш бурувдеттараш хилар. Укхаза къаьстта боккха лоархӀам болаш да коллектива хьалхашка латта декхараш кхоачашдара бехктокхам лакха болаш хӀара болхло хилар.

Бригада сменашта къаьсткъаьстача болхлошта юкъе шерра яьржа хинай «ХӀара балха денна — дикала Знак». «Улув цхьаькха тӀехьаусар воацаш болх бара» девизех йола социалистически яхь. ХӀара диккаьа итогаш ю бригаде цу яхьа балха хьожамаш гойташ экрана тӀа дӀа а хадеш. Из бахьан долаш хӀара бетта, квартала планаши тӀаийна социалистически декхараши массе а хана толамца кхоачашдеш хьайоагӀа бригадера ерригга сменаш.

Бригадерча беррагача болхлоша хьинаре дакъа лоац «Профессех дикагӀвар» яха цӀи яккхара тӀехьа бурувдеттараша лоаттабеча къовсаме а. ДӀадахача шера МагӀалбикерча бурувдеттача управление «ДикагӀйола смена» яха сийлен цӀи яьккхай тха бригадерча бурувдеттараша Г. И. Резниковен В. П. Григорьяиен кулгалдеча сменаша.

Иштта совхоз цхьацайолча кварталашка шо-шоай профессех УБР дикагӀа лаьрхӀа ба бурувдеттачуи гӀончаш Айрияпов Владимир, Жаделов Евгений, Лопатин Сергей, дизелист Гурянов Александр, оператор-коллектор Гриднева Галина.

«Профессех дикагӀвар» яха цӀи яккхара тӀехьа хьинаре къовсам лоаттабеш, шоай балха декхараш дизза кхоачашдеш ба бурув тохачуи гӀончаш комсомольцаш Джамурзаев Асланбек, Шомахов Владимир, Умаров Руслан, къова дизелисташ Болотин Юрий, Скворцов Сергей, лаборанткаш Бородина Наталия, Чечулина Александра, кхыбараш. Царна говзал кхы а дикагӀа караерзае новкъостал деш ба хьехачаш бригада мастер Л. Хатулов, беррига бурувдеттараш, бурув тохарий гӀончаш С. Н. Лопатин, Н. К. Суринчанов, кхыбараш.

Дег тӀара къоабалбеш хьаллаьнаб тха бригада коллективо Старогрозненски бурув тохара балхий управленерча ков. Шуликина бригадо шера 500 метр бурув тохаран цаӀ-ах шера де мел деЬар даь скважина йистелккхарн тӀехьа республике дӀаболабаь патриотически болам.

Цуина жоп луш, тха коллективо лаьрхӀад хӀанз оаш бурув тоха «19 А» скважина технологически порядок оттаьча ханал цхьа шу хьалха бурув теха а мехкдаьтта лохаш тохкамаш даь а йистеккха. Оттаньча планах дерригa балхаш чакх а дикха 1982-ча шера эксплуатацие дӀаяла езаш да тхо. Тхоай торонашка а хьежа пятилетка чакхйоалача шера сентябрь-октябрь бетта, из скважина йистеккха лаьрхӀа да тхо.

Таханарча тха балха хьожамашца тешаву из декхар тха комсомольско-кагирхой бригада коллективага кхоачашдулургхиларах. Проектах 5500 метр кӀоарга яккха езаш я тха скважина. Укхаза оаха цхьан шеран пхе дийнахьен 3950 метр бурув техад, биъ-пхе бетта юхедисар теха даккха е лерхӀ. Иззал ха езаргьн тхона мехкдаьтта дий хьожаш тохкамаш даь даха а.

ХӀанз из керда тӀаийна декхар толамца кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьегаш ба бригадера беррига мехкдаьтта лехараш.

Шттача къахьегама толамашца дезду кердача шера цӀей тха комсомольско кагирхой бригада интернациональни коллектива.

А. ГАЛАЕВ,
МагӀалбикерча УБР буровой начальник.

Къахьегамхошта эшарий завкомо ю йоакхо

ГӀишлон управленена чуйоагӀача Грозненски аьшкабетонни конструкцей заводо (ГЗЖБК), республикерча кхыча гӀишлон - индустре предприятешца цхьана гӀишлон организацешта эша продукци арахецара пятилетка диъллагӀча шера план толамца кхоачашъяьй.

Заводе хьалъю республикерча лоархӀамеча объекташта эша продукци: Іоакъаш, рамаш, колоннаш, кхыдар. Цо арахецача продукцена раьза ба Грозне, Орджоникидзе цӀерагӀча проспекта тӀа гостиница, бувзама производственни управлене берий беш, город Гудермесе, республика кхыча дукххача моттигашка гӀишлош хьалъеш боахка нах.

Укх шера цхьайтта бетти продукци маьхала яккхара план заводо 100.2 процент кхоачашъяьй.

Дукхача къамех болча наха латт завода коллектив. Укхаза болх беш ба эрсий, нохчий, гӀалгӀай, украинецаш, эрмалой, хӀирий, татараш, молдаванаш. Цхьан дезала санна барт тайна хьинаре къахьийгад интернациональни коллективо пятилетка диъллагӀча шера ла ланеш ханал хьалха кхоачашъе гӀерташ.

Заводе яьржача социалистически яхье массаза а лакха хьонхамаш доахаш хьайоагӀа аьшкабетонни №№ 1, 3 йола цехаш, асфальто-бетонни цех, хьуна обработка ю цех.

Къахьегама дисциплина чӀоагӀъяра, къахьегама овсарле лакхъяра, социалистически яхь а йоаржаь планаш декхараш кхоачашдара хӀара денна йоакхо ю профсоюзни заводской комитето.

Эшача метте сага новкъостал де, из хьалаща массаза а кийча ба заводгӀий комитета членаш. Йоах завкома члена А. М. Путилинас. Масалаш а кхувлаш дуви завода болхлошта шоаш ду гӀулакхаш.

Завкома беррига членаш цхьацца поручени йоацаш бац. Шоашта тӀадилла моллагӀа гӀулакх тешаме кхоачашду цар. Завкоме вӀашагӀъеххай укх тайпара комиссеш: культурно - массови, бытовой, производственно - массови, кхыяраш. Цар хаддаза болх бу къахьегамхой кахара хьалаш тоадара.

Масала, завкома членаша техкача гучадаьлар заводе болхло Хамхоева Сацита материально во яхалга, цо кхоабаш дукха кагий бераш долга, хӀаьта цар шаьхке ког а боацаш инвалид волга. Хало тӀакхьачча кхалсага новкъостал де парцагӀбьлар берригаш а. Завкоме уж делаж учете оттабир, хӀанз чӀоагӀа тӀадъяча, доакха баркал яхаш я из шийна новкъостал даьча профсоюза балхахошта.

Дицлургдац заводе дуккхача шерашка хьинаре къахьегаш хиннача Д. Л. Феклинцевна завкомо шийна даь гӀулакх. Материальни гӀо - новкъостал даь а ка Іеш, пенсе водаш боккхача безамца накъаваьккхар из профсоюза заводской комитета членаша, беррига новкъосташа.

Завкома членаша хаддаиза тӀахьожам лоаттабу наькъа упахцӀено, цар хьал-торо лоралара. Масала, хьунна обработка еча цеха начальник З. Хакимов шийн могашал чӀоагӀъеш хиннав Азербайджански ССР-е йолча «Нафталан» яхача санаторе: коммунистически къахьегама ударник А. Гадаборшев хьинаре къахьегар а общественни балха дика дакъа лацар а бахьан долаш профсоюзо мах боацаш путевка а еина Іаьржача форда йисте — Одессе — салоІаш хиннав.

Заводе дукха ба Сийлахь боккхача Дай-мехка тӀем тӀа дакъа лоацаш хиннараш. Царга къаьстта хьож завкома членаш. Масала, хьунна обработка еча цеха йоалло тӀема ветеран В. Н. Сахаров дика могаш воацаш вар. Цуина дарба де дезилга хийча завкомо путевка а енна Серноводске вахийтар из. ХӀанз шийн могашал тоаьь вола тӀема ветеран заводе дӀахо хьинаре къахьегаш ва. Иштта Ессентуке яха хиннай ЖЕЦ № 2 йолча цеха болхло А. М. Елисеева а.

Завода болхлочуга О. И. Глуховайга, мар а вена, вовзера Ший балийца цхьаьйитталар из новкъосташа. Материальни новкъостал дир цуина, мар дӀаволлача гӀулакх дир.

Завкомо йоакхо ю болхлой культурни хьашташ кхоачашдара а. Болхлошта дикагӀа хеттача тайпара цар саоІилга вӀаштӀехьдоакх. Иштта экскурсеш ю вешаьашкха йолча союзни республикашка гӀолла.

Экскурсеш ю республикерча дукхача районашка гӀолла. Иштта завода болхлой каст-каста ух Шаьла, Советски районашка. Веной, кхыча моттигашка.

Завкомо бицбалийташ цамогаш хинна больнице кхаьчараш, пенсе тӀа бараш. Цар а йоакхо ю. ВӀаштӀехьдаларга хьежжа санаторе е салоІача цӀагӀа баха путевкаш гӀа, цамогаш а хинна саг больнице кхаьчача цуина тӀехьа ух.

Завкомо, завода администрацес хаддаиза теркалъю къахьегама хьалаш тоадара, техника кхерамале лораяра, къахьегама овсарле дегӀакхувлара рационализатораша теле предложенеш.

Завода болхлошта чубаха фусамаш телара, цар вахара хьалаш тоадара, премиальни вознагражденеш ниййса яра массаза а бӀарг тӀалоаттабу завкомо.

ХӀанз завода йоккха коллектив В. И. Ленин ваь 110 шу дизара сийна даькача толамашца накъаяха кийчлуш хьинаре къахьегаш я.

А. ПЬЯНИКОВ.

Дозанал дехьара

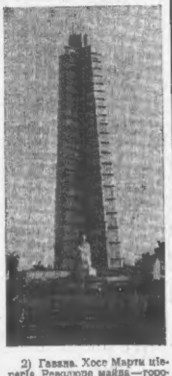

Тахан—Кубинин революце хотало

шьккха ду

Кердача шера хьалхарча дийнахьа кубински халкъо дезду ший революционни цIей — кортамукъалеи Дя. 1959 шера 1 январе Фидель Кастро керте латтача повстанчески эскаро гIайрен тIарча дерригача кубински халкъо хьал а ловцаш, котало а яьккха Батиста проимпериалистически диктаторски режим йохаьйй. Революци котъялаpo мехка хьалхашка экономически детIабаран социальни прогрессан шерра торонаш хьайиллай. Кубе халкъа Iадал латтача шерашка аграрни реформа чаккхьаьккхай, дешанза нах хилар, къе нах, хьабе болх боаца нах хилар дIадаьккхад, дешарсн унахцIено лоpаярен системе доккхий толамаш даькхад. Куба Республиканна карагIдаьннараш — кубински халкъо хьинар кхо ца ден къахьегарахи СССР-цен кхыча социалистически мехкашцен цхьана гIуллакхаш берзате леладарахи хьакиннар да.

СУРТАШ ТIА: 1) Куба КП ЦК Хьалхара секретарь, Пачхьалкхен Советех Республика Министрий Советех Председатель Фидель Кастро.

2) Гавана. Хосе Марти цIерагIа Революце майда—городa дог. Укказа дагIа сийлахьча кубински халкъа воIа, кортамукъале бахьаш долаш къовсам лоаттабаьчов, мыслителa, публициста Хосе Мартина дегIа памятник. Доккха памятник 200 метр лаькха урагIе дахад (сурта тIа).

ТАСС фотохроника.

«Ю. С. СТИЛ» КЕРДАЧА ШЕРА ХЬАЛХАРА «СЮРПРИЗ»

«Юнайтед Стейтс стил корпорейшн» яхача металлургически заводий ткъаь итт эзар совгIча болхлочунгея гIуллакхерча нахагеи керда шу доладалалехьа хьалха «зоди» письмош кхаьчид администрацегара: «Экономически кризисаца дувзадення, — аьннад цар тIа, — компани шугара гIулакх эшаш яц, цудухьа шун Рождестваш сакъердаме хилар лош а я». Экономически халонаш я аьнна бахьан а даьккха, хIаназа дIакхайкадаьд «Ю. С. стил» США бархI штатера ший 15 завод дIакъайлай аьнна. Бе болх боаца металлургаш баха моттиг йоацаш бисаьх «Бетлехем стил» яхача шоллагIа йолча американски хьалхле делаеча корпораце а цул хьалхагIа дIа ма ваьккхаьий итт эзар саг.

— 28 шу совгIча хана болх баьбар аз литейни цехе, пенсе ваха а кIеззига ха мара йисанцар, хIаьта а дукха ха йоаццаш тIеххьара алапи чу а доаллаш конверт кхаьчаб сога, цу чу доаллар со кхы эшаш ца хилараx ховм беш дола записка а, — аьлар нью-йоркски цхьан газета корреспондентага Огайо яхача штатерча «Макдональд миллз» металлургически заводa болхлочо Майкл Ордвора, — Цу дийнахьe а завода конторe телефон техар аз, се де хIама доацаш висарах дувца веннавар со, амма сона жоп делар, заводера цхи эзар совгIа саг дIавоаххь, хIаьта правлени сагаца ладуегIа мукъа а яц, аьнна».

Металлургически промышленносте мара доацаш хIама дац из. Керда шу доладалалехьа хьалхха Майкл Ордворга денар санна дола письмош кхаьчад «американски экономика пачхахьа» оалаш йолча автомобильни индустре 67 эзар саг гаргга болхлошкен гIуллакхошкен (аьхха тIеххьарча масеча бетта 116 эзар совгIа саг дIаваьнкха воллашехьа а). США юкъара экономически кризис сихъяларга а продукци дIаяцаш бараш кIезигбаларга а хьежа шоай предприятеш дIакъуал «Форд», «Дженерал моторс», «Крайслер» санна йолча автогигантаща а. Духхьал «Крайслера» чуйоагIача Хэмтрэмк яхача детройтски пригородерча «Додж мейн» оалача заводо аракхос улица тIа кхо эзар гаргга болхло.

Кхетаде йиш йолаш да фу уйла керта чуйоагIа къахьегача американца Iурра почтови яшка чу хьожаш. Официальни дашистIа, хIанз укх сахьате а яккх миллион совгIа саг бе болх боацаш волча мехка балха моттигах валар геттара аьттув баьлча а дукхача беттешка кIезиг-дукха а ваха торо хулийташ доацача геттара кIезигача пособех тийша висар ма дий.

Э. БАКСАКОВ, АПН соб. корр.

Нью-Йорк.

Наькъа юхьиг

Дукха ха яц Х. Нурадилова цIерагIча драматически театра гIалгIай труппа хьыболча актерашца цхьана Яндиева Тамаре Ленинградера театра, музыка, кино институт чакхъьякха. Цхьабакъда, лоацдача юкъа а цун кхийнад массеха йоккха а сакъердаме а роль ловзас.

Из вайна йизай Мольера «Цамогаш воаца унахо» яхача пьесах оттаьча спектакле керттерчарех цхьа роль ловзаеш. Р. Хакишева «Вайнаькъа ялдеш», А. Вампилова «Боабашкашта дола чарахьал» яхача пьесех йолча спектаклашка цунга кхаьчир Аьлбикен Ирннан ролаш. Цу хIара спектакле йолча ший турпала сурт - сибат вIаши тара доацча басаршца дехкац къонача актрисас. Цунна карагIдьлар царех хIаране сурт-сибат дийндеча ше творчески уйла е хоиш, кердадар лехара тIера йолга хьакъокха.

Актрисана Iалаю деннад башха сценически куй, шаьра лебу цо гIалгIай мотт. Iаламате хоза йиш лоих. Цу хIамаша къаьстта чIоагIа гIо дир цунна «Цамогаш воаца унахо» яхача комеде ролах лоархIамлара. ХIана аьлча, Анжеликай роль ловзаеча актрисай массехк ари я дIаала езаш. Ма дарра аьлча, лаьрхIа музыкальни образовани йолчоа а дIаала аттагIчарех яц уж ареш. ХIаьта Тамарена метар из гIулакх башха-дина кхоачашде.

Къонача актрисай дикагIча оамалех я къахьегама из тIера хилар. Сона бIарго массаза гу балхах йоалваш хул из сцена тIа лелара шаьрьяла гIерташ е ший вокальни говзал лакхъеш. Театре болх беча сага къаьстта боккха лоархIам болаш да актер штампах лоралуш хилар. ший сценически вахар бакъдола вахар санне гойта гIерташ из хилар. ТIаккха мара хьежаш бараша дет тIара баркал е аьнна тIазцаргдац актеро шийна гойташ дар.

Дукхача ваьха тераьм тIаэзар актрисас «Боабашкашта дола чарахьал» яхача спектакле ловзаьча Ирнай роло. Тамарега хаьттар аз, миштa кийчйир Iа из роль аьнна. Iаламате дукха болх бе бейзар шиий, аьлар актрисас. ХIана аьлча, профессиональни театре болх дIаболабеча сага дулургдолчох коллектив чIоагIа тешаш хилар санна мара лархIа йиш яц Ирнай яр мо йолча бехктоккамеча роля тIа из чIоагIьар. Цун турпал Тамаре нийсархо я. Нахаца дог-уйла цIена долаш, царгара дикадар мара цхьаккха во бIаргадовиза саг п Ирина. Цудухьа берригача нахах чIоагIа тешаш йолча цун дет чу йоккха чов ют шийх кхийттача дина е во. цIенадар е бIехадар къоаста ца деш волча эсалча сaго. Вахара бакъдолчоа тIера ца йоалаш актрисас дин хьаккеалар вахаро чоалхане дешаш духьалъуттадеча къонача йиIий сурт-сибат.

Хьалхара юкьат хIаранена массаза а хала хул. Цудухьа къонача сага цу юкъа къаьстта чIоагIа эш боккхагIйолча новкъосташкара гIо. Тамаре дег тIара баркал яхаш я ший йоакхо аьча режиссерашта Солцаев Мималта, Хакишев Руслана, йоккха говзал йолча актерашта Цициев Мухьмада, Хадзиев Мухьмада, кхыбарашта.

Театре санна кинематографе а хьалхара гIа бекина кхийнад Тамаре. Вайна дика товш хулаш хIама хилар «Лоамаи новелла» яхача вай республика техаларча вахаре хетадаьча хьалхарча художественни фильме цо ловзаь къонача хьехархочун Зарай роль. Цул тIехьагIа дIахо шерлуш доагIа кинематографецара цун бувзамаш. ХIанз из кост-коста хул «Азейрбаджанфильма» съемочни площадкашка. Тамара дагъа лоацаш я цу киностуде доакхаш долча «Бабек» яхача шин серех латтош хургдолча художественни фильме. Из фильм исторически жанрагIа да. Из хетадаьд шIэлагIа бIаьшере юкъенхачале хьалха Iарбий халифаза духьала шоай боньо бехьан азербайджанцаша лоаттабаьча къаман - кортамукъален болама керте лаьттача ахархочун Бабека.

—Болх бе аттагIа мича хет хьона, театре е кино? —аьнна хаьттар аз цунга. «Атта-м цхьаннахьа я яц, — аьлар Тамаре. — Искусства уж шаннхе а тайпа сона чIоагIа дезаш да. Таханерча дийнахьа цу шиннахьа а сайна карагIдоаннар дукха доашилга хов сона. Цхьабакъда, бехаш бола болх хьабе ловш ма хулий. Цудухьа дIахорча хана сейх боьна тешам боа ца беш къахьета уйла я са.»

ВIалла шекo яц ший наькъа юхьиг миттa берзате дIайолаьча йоIо ший искусствашца вайна дукха товраш дергхиларах.

ХI. НУДУЩЕВ, пачхьалкхен

Х. Нурадилова цIерагIча драматически театра актер.

«Кердача шера метаморфозаш». «Тхо долча бола, фаьлг!», «Марша доагIаьда, керда шу!» — митта я город Воронежа Октябра 50 шу кизара цIерагIча культура Двореца самодеятельноста коллективаша Кердача шера дезаьна хьокхаргйолча постановкай цIераш. Театрализовании цIей долча хана даьгьа лоацаш хургба шигьи аха эзар совгIа самодеятельни артисташ — бераш бошхагIбарани.

СУРТА ТIА: Кердача шера хургйолча театрализовании постановка фрагмент.

В. КОЖЕЛЬНИКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ГАГИЕВ Гирихан

ЦХЬАЬКХА ЛОВЦА

Дуйеш, дерзаш,
ДоагIаш, совца...
Бежкха воали со
Нaха ловца.

...Садкъий, садкъий,
Наькха кхелеш
Оаш дикаца
Кхоечашьалаш.

Шо мо сийрда
Хилбе нах а,
Шоашца йоацаш
Вон а хьагI а.

Ловеш, ловеш,
Лакха ловеш,
Ду оаш наха
Доккхий тоамаш.

Нах е хилба
Шо мо лакха,
Лох ма лулба
Цхьона, цIаккха.

Дошо каноц,
Лепаш, делеш,
Наьха бIаргаш
Дузаделаш.

Нах а, шо мо,
Маьрша болаш,
Хилба дошо
Дегаш долаш.

...Дуйеш, дерзаш,
ДоагIаш, совца...
Бежкха воали со
Наха ловца.

Сакъердаме хIамаш

КЕРДАЧА ШЕРА ЦIЕЙ

Керда шу... Тамашие хоза нийсъаь елка. Къега шараш, хоза гирляндаш, ловзаьнна серпантинаш, лепа иллюминаци...

Декабра цхьан Iуйрийна Москве йоккхагIа йолча цхьан улица тIа гIолла, чIоагIа гIаддаха бераш тIехьа а хьежаш йоагIаш яр автопоезд... Грузовика кхаь прицепа тIа уллар йоккха хоза корсам. Кремле дIахьош яр из. Бераштa лаьрхIа вай мехка ниiчъеш йола эгтара йоккхагIа йола елка цига оттаю. ХIара шера кердача шера цIей цига дезду дукхача эIамигача москвичаша. Вай мехкарча а кхыча мехкашкарча а бераша.

Масса шу да кердача шерарча елка? Муца хьахиннай из цIей?

279 шу хьалха, 1700 шера хьалхара бийса хьахулаш кIайча кхерех яьча эрсий столице кхувса йолайир топаш, юкъа аьлар йоккхий топаш, сагала аха аьлар тайп-тайпара бесаш дола ракеташ. Эгтара хьалхара ракета хьалсегар цу хана Петр-1, — фейерверкашта Iалаьматс чIоагIа мутIахьа хиннaчо. Миттa европейски хьисапе 1-ча январе вай мехка эгтара хьалха дезде доладедар керда шу. Петр-1 арадаьккхар цу гIуланха лаьрххIа йола указ. Цу хана дизза кIирa лаьттар Москве доагаш кIувк дина дедаш, хIаьта цIагIа эгтара хьалха уттае йолайир елкаш.

Массаза а декабрь бовш дездеш хиннадаш керда шу. Масала, 1492 шу тIаккхачалца эрсий мехка из дездеш хиннад бIаьстан кхашкара белхаш дIадолалуча хана. ТIехьагIа керда шу дезде доладеннад 1-ча сентябре — кхашкара ялаташ чуйяца далар дездеш.

ХIанз, вай хала а массе а мехкашка цхьан ханна дездац керда шу. БIаьста а аьхка а из цIей дездеш мехкаш да, шера массеххаза а из цIей дездеш мехкаш а да. Масала, Бирме из дезду тропически догIаш дийлха даьнначa хана, эгтара бIанхагIа болча апрель бетта. Цу ханна цу цIейца шоайна ловцаш доахаш шоайла хий детт бирманцаша.

Шу хувцадалар Вьетнаме дезду эгтара хьалха бIаьстн йоалача хана. Сире — 1-ча сентябре. Индейцаш, масала, из цIей долча дийнахьа бедаргаш тIайийхха гIаш лотаьча цIера гонахьа хьувзаш ловз. Нагахьа санна гIажа тIа йоахха бедаргаш лоталой керда шу иразе кхуларг лерхI. Итальянцаш керда шу юхе гIертача хана юхалург хIама эдац, халахеташ дац, шоай мел дола гIуллакхаш ханал хьалха кхоачашду. Голланде порте мел латташ долча кемай сиренаш ена йолалу. Японе 108-за гургал тох. Керда шу хьахиларах сахьто гургал тохача хана Мексике фейерверкаш а лотаьйий карнавале сакъерда болалу. Венгре вагийча наха маьре баха ха хинна мехкарий болча хоашка а утташ тайп-тайпара ловзараш ду. ХIаьта немцашкахьа — хагийча наха шоашта безача мехкарий нoашка а утташ топаш кхувс. ДукхагIа иш мел кхосс — юкъера безам чIоагIагIа лерхI.

Бакъда, кердача шера эгтара хьамсарагIа йола доакъошхо елка я. Цу гIуланха дукха гаьнаш йоайоре [illegible]. ХIанз хьунаш ца йоахйтар духьа цу гIуланха лаьрхIа керда корсамаш дIаювгI. Цул совгIа, хьунагIара на хо- ваз йоа ца е хIана дукха полиэтиленах искусственни корсамаш ю. Вай мехкарча искусственни корсамаш а укх шера юбилей я. Эгтара хьалха Москверча художественни изделей фабрике из хьае цун-на свидетельство дIадента укх шера дизза 25 шу доал. Шийтта сантиметрагара лынна цхьан метрген ах метрген кхаччалца лаккха йолаш хул уж. ХIаьта хIанз «Рассвет» яхача московски фабрико арахецаш йола искусственни корсамаш шийтта дийнахьа хьун хьаж йоагIаргйолча экстрактаца кийчъяь я.

В. ЛИЕЛХАС.

Хьамзат ОСМИЕВ

«МИСКА ЯI ХЬО, СА ЛОАЛАХО»

(БЕЛАМЕ ДУВЦАР).

ВоIа Бексолтийна саг йоалаяь цхьа-шин кIира доаллашехьа а ше бола беш волча городе дIейнгар Махьмад-Мирзас ший сесаг а. ЦIа, боалам, кое-карт воIаген цун нускалга Райхьантеген дисар, цхьаккха юкъа гIорте саг а воацаш, шоашка.

«Нускар-м кое ерадьнна а бIарга мича гу аккар», — аьнна дага а деза, цига фуд-малад ца аьонача кхы Iе а ца аьнна, балха ваха Бексолте цIагIа воацилга а хоеш, гетта Райхьантийна меIарга яхар лоалахо Гошта.

— ХIьай, цIегIа дий шоI — чукхайкар Гошта, тIаккха фусам-нана арааларга а ца хьежаш, ни дIа а йийла, чульлар... — Вададай са, ер фуа хIанаI! — нийккар цунга. Яле мо мара Гоштейна дега ца хиина хIама дар цунна бIаргадайнар: ди делкъийга кхечнача хена, гIовга гIайба а билло, за хийцца дивана тIа йижа уллар Райхьант. — Айя, могаш йоацаш я хьо, Райхьант!

— Могаш аI Марша йоагIийла! — аьлар Райхьанта, саббе хьал а гIотташ. — Вешта лазар-м дерриге а ма дарий ер!.. Сай кхы де хIама доацандаь Iогарахье хьиннар со...

— ХIама дац кIаьта, могаалле м. Со-м кхера а елиляр, — ше хьа а оттадаь, гIанда тIа Iохайра Гошта. — Ирааз долаш саг я хьо, Райхьант, ираз долаш саг! — аьлар цо бокъонца ший дагахьа хета а хеташ.

— ХIама ях Iо?

— Айя, «хIама ях» алилга фуа! Хьо ираз долаш саг йоаццаь яс-кх. Къона я, могаш маьрша я, хьо аза е езаш, тхона гучох, хьона мутIельа е воаш, молаш-вахаш а воацаш, дехох дина ка а йоалаш мар ва... Юкъа эхаха саг воацаш дерригa цIа хьайга да. Хоза аI Кхы фу эш кхалсагаI Ираз долаш хийа... —

— ХIаI «Дамоя дина кейое лаш ва», аьлар-кх Iа укханехI— балгалдаьккхар Райхьанта из дош футтардеча келехье бат а эза.

— Цхьацца хIамаах кулгаш детташ даиман укх кое хьувзаш гур-м из ва, кхыметтол Iа де дезар, хьона тIадоккаш дар а ше деш... Хьона моакъе ма хилда. Райхьант: из цаI мара укх юрта-м вац мехкх эца тика тIа ухаш цIенде.

— ДIаваккхал дахьлазьийI Мекъа ва. Сое мекъа. Хьона боккъалдар дезе, из ма дий аз цунга мел дувцар-м, ший де дезар цо [illegible] дехш ца хилар.

— Фу ях IаI — нийккар Гоштайга, вIалла ца меттар хьакхарах чIоагIа цец а хьнна.

— Дьере баьь-м да хьона. Сое дог ма кхоарда делахьметта тхоей юкъ-мотиг аз хьайга юкъерах. Кхы гаьна е доацаш, селхан сарракъа сайна цо яь вас юкъергья аз хьона. Хаиннакъа балхара чувера Iатта хий а моладаь, цунна пьаьор а дилла, котамашта хIама а тесса, тика тIа ваххар (Iа цун гIулакх дац ма аьларий тика тIа гIолгаI). Кхоана Iурра лишка чу цIи юааза ше даьккха дахча чу е ца даьхаш, кхыметтел котамий горнинг а дIа ца къовлаш Iовижа хиннавар-кх хьона! ТIаккха бега ца техача Iелой со цунгаI

— Айя, вицваннa вургаe...

— Вицвинавела, во веннев вир. Аз хьалкадаха деза цунна!! Шийна за деза ший гIуллакх...

— Укх Iа цIи мел аьккхар тхогалье-м кхалсаго деш мед, Райхьант.

— Аз дувцар тхоашкехьардар да, Гошта, Iа беки ма бекхалаь.

— Аз бехк бакха хIама дац, нагахьа санна цIендас могийташ дале.

— Ца могийта мича гIоргвар из! Къинъ довккхадалара кIеьтте в. Из а дицдеш дар хьона тахан цо хьовзадеьр. Iурра хьал а гIетте, коа гIолла цхьа бахьан цхьацо хь воаллашехье а, балха тIехье воал со, аьнна, етт Iулага дIа ца лоаллаш вахa веннавар-кх хьона. Кхы цIаьккха изамор дагадокаргдоацеча ваьнна-м вахар хьона из. Къехьа а кIома а сайна дага мел дехар дIа-м аьлар. Ца аьнча ютий цоI

Шийна бIарга мел дайнар Райхьанта, цу шин кога тIарча тамашо диц а дая, «миска яI хьо, са лоалахо», аьнна Бексолтах ший дагахьа къахетам а бея, гIетта чулхар Гошта, кхы а, кхы а дувцa вож кийча йоллашехьа а.

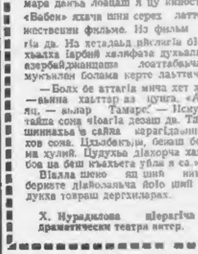

Хьо вохх хIама дац, водда ше а карнавале ваха мегаргва хьо.

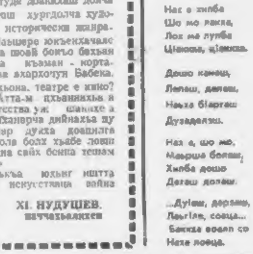

Тхоах хьакхета хьайна!

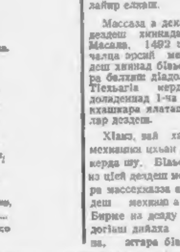

Дешада [redacted]

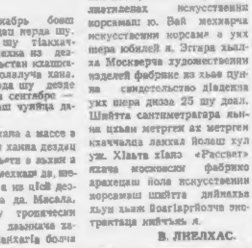

Х.-Б. ИСРАИЛОВЕИ В. КРАСЮКЕИ сурташ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 январь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Дийнаьнна [illegible]». Берий коллективаш выступлени.
9.10 — «Шаи тархений мукамаш». Телевизионни документальни фильм.
9.25 — «Iаи замаи этюд». Поэтически композици.
9.55 — Кердача мультипликационни фильмай программа.
10.20 — «Укказа кезай эрсий мерай оаз». Фильм-концерт.
11.00 — Фильм — бераштa. «Ваь тIа хIама даар». Телевизионни художественни фильма премьера. ШоллагIа сери.
12.10 — Хоккейя дола дунен халкъашта юкъера вIашагIкхетар. «Монреаль Канадиенс» — ЦСКА. Монреалера эш йола передача.
14.10 — Кубински революци 21 шу дизара летаь программа.
14.40 — «Олимпиадай шу хьагIанхдаччаш».
16.25 — «Вай вувцаш вола Мюнхаузен» яхача телевизионни художественни фильма премьера. Хьалхара сери.
17.35 — «Iаи заман эскиз». Кинозарисовка.
17.40 — «Вай вувцаш вола Мюнхаузен» яхача телевизионни художественни фильма премьера. ШоллагIа сери.
18.45 — «Дунен наха керда шу деззар». Дунен халкъашта юкъера программа. Передача дIахьош вр политически обозреватель А. Каверзнев.
19.30 — «Илли-79» яхача 9-ча Евровидени фестивале хиннa тIехьара сайре.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Илли-79» яхача 9-ча Евровидени фестивале хиннa тIехьара сайре. Чаккхьаьча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

10.00 — «Студентий зIам». Таллински политехнически института художественни коллектива даьхалоацаш дола фильм-концерт.
10.30 — Мультипликационни фильмай программа. «ГIори-дадийн барзи», «Массахаьа дотгагIий нарабоагIа».
11.00 — «Вайн Iалами». Документальни фильм.
12.10 — Къонача театр. «Емелий ираз». Центральни берий театра спектакль.
13.40 — Пятницкий цIерагIча Пачхьалкхен эрсий халкъа хора концерт.
14.20 — «Седкъаш». Бераштa лаьрхIа йола киноальманах.
15.15 — Баку хиннa VIII Евровидени телевизионни фильмай фестиваль. «Стратеги риски». Дукха серех йола телевизионни художественни фильм. КхоалагIа сери.
16.20 — «Хозаш а шоана дукха ез эшараш». Московски пачхьалкхен филармона симфонически оркестра концерт.
18.30 — М. Фермо. «НаIарбиш тата ду». Телевизионни спектакль.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Iаламаи вахар».
21.00 — «Халкъа кхоллам». Телевизионни обозрени.
21.40 — Короткометражни телевизионни художественни фильмай программа. «Ираз дола кор», «ТIехьаьхи лаьрчIа чарх», «Лоамаш кардаерзадаьраш», «Хьо зIамига саг».

2 январь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — «Ау кха деди» яхача дукха серех йолча мультипликационни фильма премьера.
9.25 — С. Соловейчик. «Йоах мух кха орданг». Телевизионни спектакль. ФорхлагIа истори. «Мух хьахкар».
10.10 — «Хьайба дунен тIа». Чаккхаьча — кердадараш.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «ШIерра чоагIагIа» яха телевизионни документальни фильм. (ГДР).
16.05 — «Хьакъа мелодеш».
16.15 — «Къонача спортсменa — йоккха арена.
16.45 — «Iаламаи вахар».
17.15 — Фильм — бераштa. «Лавчаи оагалаш» яха телевизионни дукха серех йола художественни фильм. Хьалхара сери. (Польша).
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Илли ова РСФСР халкъа артиста А. Разума.
19.20 — В. И. Ленин ваь 110 шу дизара. «Наьна дог». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Театральни вIашагIкхетараш». Чаккхаьча — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

13.05 — «Хьа эгтара ликагIа лар» яха документальни фильм.
13.35 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
19.10 — Киножурнал.
19.20 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла».
19.40 — КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенеш — дахаре! «Производство резерваш пайда эцаш» (нохчий меттала).
19.50 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.05 — «Халкъа тIаьхьенахой болх беш оа» (гIалгIай меттала).
20.15 — «Музыкальни киоск».
20.45 — «Хьалхара бIаьстга». Телевизионни документальни фильм.
21.10 — «Юха а Анискин». Дукха серех йола телевизионни художественни фильм. Хьалхара сери.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул. 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03; бехктокхаьа секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностех транспортех — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00225. «Грозненский рабочий» издательства типографи Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 7455.